

FINANSMINISTERIET

Ekonomisk översikt

Sommaren 2019

Finansministeriets publikationer – 2019:42

Ekonomiska utsikter

Finansministeriets publikationer 2019:42

Ekonomisk översikt

Sommaren 2019

Finansministeriet

ISBN PDF: 978-952-367-024-2

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet, publikationsverksamheten

Helsingfors 2019

Presentationsblad

Utgivare	Finansministeriet	17.6.2019	
Författare	Ekonomiska avdelningen		
Publikationens titel	Ekonomisk översikt, sommaren 2019 (Taloudellinen katsaus, kesä 2019)		
Publikationsseriens namn och nummer	Finansministeriets publikationer 2019:42		
Tema	Ekonomiska utsikter		
ISBN PDF	978-952-367-024-2	ISSN PDF	1797-9714
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-024-2		
Sidantal	70	Språk	Svenska
Nyckelord	Offentlig ekonomi, ekonomisk utveckling		
Referat	<p>Under de kommande åren blir den ekonomiska tillväxten mer måttfull än de senaste åren. Världshandelns långsammare tillväxt avspeglas i exporttillväxten i Finland under prognosperioden. Saldot i de offentliga finanserna stärks nästa år, men börjar därefter gradvis försvagas. Även den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten börjar öka på nytt under de första åren på 2020-talet.</p> <p>Finansministeriets övergripande ekonomiska prognos sommaren 2019 innehåller inte de finanspolitiska åtgärder för perioden 2020–2023 som fastställts i regeringsprogrammet av statsminister Rinnes regering.</p> <p>År 2019 förutspås Finlands BNP växa med 1,6 procent. Utsikterna för Finlands exportindustri försämrars inte märkbart i början av prognosperioden, trots att utsikterna på exportmarknaderna och för den globala ekonomin har försämrats. Tillväxten av privata investeringarna förväntas börja avta och de offentliga investeringarna fortsätter att öka snabbt. Utsikterna för de produktionsmässiga investeringarna är ljusa. Den stigande inkomstnivån och förbättrande sysselsättningen understöder ökningen av privata konsumtionen. Hushållens disponibla inkomster fortsätter att öka snabbt.</p> <p>År 2020 växer BNP med 1,2 procent. Den avtagande ekonomiska tillväxten och ökningen av de nominella lönerna bidrar stegvis till att ökningen av antalet sysselsatta mattas av. Sysselsättningsgraden stiger till 73,5 procent före 2021 då befolkningen i arbetsför ålder minskar ytterligare. Den ekonomiska tillväxten räcker ändå inte till att höja sysselsättningsgraden till 75 procent utan omfattande åtgärder. År 2021 avtar den ekonomiska tillväxten till 1,1 procent.</p> <p>I och med att arbetslöshetsgraden sjunker och flaskhalsarna på arbetsmarknaden ökar uppskattas inkomstnivån under de närmaste åren stiga så att den närmar sig den genomsnittliga årliga tillväxttakten på cirka tre procent under 2000-talet.</p>		
Förläggare	Finansministeriet		
Distribution/beställningar	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtiovarainministeriö	17.6.2019	
Tekijät	Kansantalousosasto		
Julkaisun nimi	Taloudellinen katsaus, kesä 2019 (Ekonomisk översikt, sommaren 2019)		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtiovarainministeriön julkaisuja 2019:42		
Teema	Talousnäkymät		
ISBN PDF	978-952-367-024-2	ISSN PDF	1797-9714
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-024-2		
Sivumäärä	70	Kieli	ruotsi
Asiasanat	Julkinen talous, taloudellinen kehitys		
Tiivistelmä			
<p>Taloukasvu jää viime vuosia maltillisemmaksi tulevien vuosien aikana. Maailmankaupan hitaampi kasvu heijastuu Suomen viennin kasvuun ennustejakson lopulla. Julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu ensi vuonna, mutta alkaa sen jälkeen vähitellen heikentyä. Myös julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen kääntyy 2020-luvun alkuvuosina uudelleen kasvuun.</p> <p>Valtiovarainministeriön kesän 2019 kokonaistaloudellinen ennuste ei sisällä pääministeri Rinteen hallituksen hallitusohjelmassa linjattuja talouspoliittisia toimenpiteitä vuosille 2020-2023.</p> <p>Vuonna 2019 Suomen BKT kasvaa 1,6 %. Vaikka näkymät vientimarkkinoilla ja maailmantaloudessa ovat heikentyneet, Suomen vientiteollisuuden näkymät eivät ennustejakson alkupuolella heikkene merkittävästi. Yksityisten investointien kasvun arvioidaan hidastuvan ja julkisten investointien kasvu jatkuu nopeana. Tuotannollisten investointien näkymät ovat valoisat. Kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousu sekä työllisyyden koheneminen. Kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu pysyy nopeana.</p> <p>Vuonna 2020 BKT: kasvaa 1,2 %. Taloukasvun hidastuminen ja nimellispalkkojen nousu alkavat asteittain heikentää työllisten määrän kasvua. Työllisyysaste nousee 73,5 prosenttiin vuoteen 2021 mennessä työikäisen väestön edelleen vähentyessä. Talouden kasvu ei kuitenkaan riitä nostamaan työllisyysastetta 75 prosenttiin ilman merkittäviä lisätoimia. BKT:n kasvu hidastuu 1,1 prosenttiin v. 2021.</p> <p>Työttömyysasteen laskiessa ja työvoimakapeikkojen lisääntyessä ansiotason nousun arvioidaan lähestyvän lähivuosina 2000-luvun keskimääräistä, noin kolmen prosentin vuosittaista kasvuvauhtia.</p>			
Kustantaja	Valtiovarainministeriö		
Julkaisun jakaja/myynti	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutitlaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Finance		17 June 2019
Authors	Economics Department		
Title of publication	Economic Survey, Summer 2019 (Taloudellinen katsaus, kesä 2019)		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Finance 2019:42		
Subject	Economic Prospects		
ISBN PDF	978-952-367-024-2	ISSN (PDF)	1797-9714
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-024-2		
Pages	70	Language	Swedish
Keywords	Public finance, economic development		
<p>Abstract</p> <p>Over the next few years, the Finnish economy will grow at a more moderate rate than in recent years. Slower growth in world trade will be reflected in Finnish export growth during the forecast period. Finland's general government budgetary position will strengthen next year but will gradually weaken after that. The general government debt to GDP ratio will also start increasing again in the early years of the 2020s.</p> <p>The summer 2019 macroeconomic forecast prepared by the Ministry of Finance does not include the economic policy measures for the period 2020-2023 outlined in the Government Programme of Prime Minister Rinne's Government.</p> <p>Finland's GDP is expected to grow by 1.6% in 2019. Even though the outlook for exports and the world economy is now more subdued, there will not be any substantial weakening in the outlook for Finland's export industries in the early part of the forecast period. The growth of private investments is expected to decelerate while public investments will continue to grow. The outlook for production investments is bright. Private consumption growth is supported by higher earnings and a higher employment rate. Household disposable income will continue to grow at a rapid rate.</p> <p>In 2020, GDP will grow by 1.2%. A slowdown in economic growth and a rise in nominal wages will gradually weaken employment growth. Further decline in the working-age population will push the employment rate to 73.5% by 2021. However, economic growth alone will not push the employment rate to 75% without significant additional measures. In 2021, economic growth will slow down to 1.1%.</p> <p>As unemployment is falling and the mismatch between labour supply and demand is increasing, the rate of growth in earnings is expected to approach the annual rate of three per cent, the average for the past 19 years.</p>			
Publisher	Ministry of Finance		
Distributed by/ Publication sales	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

FÖRORD

I översikten presenteras prognosen för den ekonomiska utvecklingen under 2019–2021. Prognosen och utvecklingskalkylen i översikten har utarbetats av ekonomiska avdelningen på ett oberoende sätt och utifrån lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen och om tillämpning av fördraget samt om kraven på de fleråriga ramarna för de offentliga finanserna (869/2012).

Granskningen i översikten bygger på preliminära uppgifter om nationalräkenskaperna för 2018 som Statistikcentralen gett ut i maj 2019 samt annan offentlig statistik som stått till buds före den 11 juni 2019.

Helsingfors, juni 2019

Finansministeriets ekonomiska avdelning

Mikko Spolander
Avdelningschef, överdirektör

Jukka Railavo
Finansråd,
Chef för Makroprognoser

Marja Paavonen
Finansråd,
Chef för Fiskala prognoser

Källa för informationen om den faktiska utvecklingen: Statistikcentralen, om inget annat nämns

SYMBOLERNA SOM ANVÄNTS I TABELLERNA

-	Ingenting att informera om
0	Storheten mindre än hälften av enheten som använts
..	
.	Ingen information har erhållits
**	Prognos
CPB	CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis
HWWI	Hamburgisches WeltWirtschafts Institut
IMF	Internationella Valutafonden
SHM	Social- och hälsovårdsministeriet
FM	Finansministeriet

Varje siffra i tabellen har avrundats skilt.

Innehåll

Förord	7
Sammandrag	11
1 Ekonomiska utsikter	22
1.1 Global ekonomi	22
1.2 Utrikeshandel.....	27
1.2.1 Export och import	27
1.2.2 Priser och bytesbalans	28
1.3 Inhemsk efterfrågan	30
1.3.1 Privatkonsumtion	30
1.3.2 Offentlig konsumtion.....	35
1.3.3 Privata investeringar.....	37
1.3.4 Offentliga investeringar	40
1.4 Inhemsk produktion	40
1.4.1 BNP	40
1.4.2 Förädling	43
1.4.3 Tjänster	46
1.5 Arbetskraft.....	47
1.6 Inkomster, kostnader och priser	53
1.6.1 Löner	53
1.6.2 Konsumentpriser	54
2 Offentlig ekonomi	57
2.1 Samtliga offentliga samfund.....	57
2.2 Statsförvaltningen	62
2.3 Lokalförvaltning	65
2.4 Socialskyddfonder	69
Ramar	
Regeringsprogrammets finanspolitik som helhet.....	19
Hushållens skuldsättning fortsätter	33
Kalkyl för ökningen av kompatibiliteten på arbetsmarknaden	51

Sammandrag

Ekonomiska konjunkturutsikter för 2019–2021

Under de kommande åren blir den ekonomiska tillväxten mer måttfull än de senaste åren. Världshandelns långsammare tillväxt avspeglas i exporttillväxten i Finland under prognosperioden. Utsikterna har försämrats på Finlands viktigaste exportmarknader, även om exportefterfrågan utvecklas mer gynnsamt än i år redan från och med nästa år.

På medellång sikt 2022–2023 mattas den ekonomiska tillväxten av till under en procent, vilket hänger samman med strukturella faktorer i ekonomin. Arbetskraftsinsatsen minskar till följd av att befolkningen i arbetsför ålder minskar. Arbetskraftsinsatsens tillväxt begränsas också av den höga strukturella arbetslösheten.

Saldot i de offentliga finanserna stärks nästa år, men börjar därefter gradvis försvagas. Även den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten börjar öka på nytt under de första åren på 2020-talet.

I Finansministeriets övergripande ekonomiska prognos sommaren 2019 ingår inte de finanspolitiska åtgärder för perioden 2020–2023 som fastställts i regeringsprogrammet för statsminister Rinnes regering.

Tillväxten i världshandeln avtar temporärt

Tillväxten i världsekonomin avtar i år avsevärt jämfört med fjolåret. Den avtagande tillväxten beror i hög grad på handelskonflikten mellan Förenta staterna och Kina, men den ekonomiska tillväxten styrs fortsättningsvis av hemmamarknaden. Tillväxten i världsekonomin avtar från 3,6 procent i fjol till 3,3 procent i år.

Tillväxten i världshandeln avtog kraftigt i slutet av fjolåret och tillväxten minskar till 2,5 procent i år. Tillväxtsiffrorna för början av året var bättre än väntat och tyder på en återhämtning i handeln.

Förenta staternas ekonomiska tillväxt var bättre än väntat under det första kvartalet i år efter den svaga utvecklingen i slutet av fjolåret. Tillväxten avtar emellertid jämfört med fjolåret eftersom den privata konsumtionens kontribution minskar. Den totala produktionens tillväxt avtar från 2,9 procent i fjol till 2,3 procent i år och 2,1 procent nästa år.

Prognosindikatorerna för Kinas ekonomi tyder på att den ekonomiska tillväxten fortsätter att mattas av. Detaljhandeln, som avspeglar den privata konsumtionen, har mattats av en längre tid. Den fortsatta handelskonflikten med Förenta staterna överskuggar exportutsikterna för de närmaste åren. Regeringen strävar efter att stödja tillväxten med en stimulerande finanspolitik. Tillväxten stannar emellertid på knappt sex procent under prognosperioden.

Utsikterna för euroområdet försämrades under fjolåret. Den ekonomiska tillväxten var snabbare än väntat under det första kvartalet i år i många europeiska ekonomier. Den inhemska efterfrågan stöder tillväxten i de viktigaste ekonomierna där utsikterna för exporten är mer anspråkslösa. Euroområdets tillväxt avtar till 1,2 procent under innevarande år, men återhämtar sig till drygt 1,5 procent under de närmaste åren.

I Förenta staterna har konsumentprisinflationen stannat under centralbankens mål, vilket har väckt förväntningar om en sänkning av styrräntorna. De korta marknadsräntorna förväntas stanna på en låg nivå i euroområdet när förväntningarna om en höjning av styrräntan har senarelagts. Räntorna på statliga lån har hållits låga i euroområdet med undantag av Italien, där räntorna påverkats av politiska spänningar.

Utsikterna för utrikeshandeln försämras

År 2019 förutspås Finlands BNP växa med 1,6 procent. Exportvolymen ökar med 2,9 procent, i första hand till följd av fartygsleveranser. Inom de övriga industrierna är tillväxten anspråkslös. Inom servicebranschen är exporttillväxten fortsättningsvis något snabbare. Finlands exportefterfrågan ökar med endast 1,8 procent 2019, framför allt på grund av de försämrade utsikterna för Europa. Utsikterna för Finlands

exportindustri försämras inte märkbart i början av prognosperioden, trots att utsikterna på exportmarknaderna och för den globala ekonomin har försämrats.

Bostadsinvesteringarna minskar, men utsikterna för de produktionsmässiga investeringarna är ljusa. De privata investeringarna förväntas börja minska under 2019, men de offentliga investeringarna fortsätter att öka. Offentliga investeringar ligger till grund för speciellt tillväxten inom annat husbyggnad än bostäder, såsom inom jord- och vattenbyggnad.

Ökningen av den privata konsumtionen är fortsatt stabil under 2019, trots att ökningen av hushållens disponibla realinkomster uppgår till nästan tre procent. Enligt Statistikcentralen minskade den privata konsumtionen under det första kvartalet. År 2019 stöder både den höjda inkomstnivån och den förbättrade sysselsättningen den privata konsumtionens tillväxt. Hushållens disponibla inkomster fortsätter att öka snabbt.

Antalet sysselsatta ökar med 1,1 procent 2019, även om cirka hälften av ökningen härstammar från det sista kvartalet i fjol. Sysselsättningsgraden för hela 2019 förutspås stiga till 72,6 procent.

I början av 2019 minskade arbetslösheten inte längre och trenden för arbetslöshetsgraden har hållit sig kring 6,6 procent sedan januari. Sysselsättningsökningen bidrar till att antalet arbetslösa minskar även 2019. Arbetslöshetsgraden för hela 2019 förutspås bli 6,6 procent.

Avtalsförhöjningarna stiger under 2019 och löneglidningarna som läggs till dessa förutspås öka allt snabbare, då de nominella förtjänsterna ökar med 2,7 procent. Eftersom sysselsättningen fortsätter att öka förutspås hela ekonomins lönesumma öka med 3,8 procent i år.

Inflationen för 2019 förutspås uppgå till 1,2 procent. Som helhet har inflationstrycket ökat jämfört med året innan, men skattehöjningarnas effekt blir mindre i år än under fjolåret. I takt med den stigande inkomstnivån väntas priserna på tjänster fortsätta att stiga snabbare än året innan. Varuprisernas inverkan på inflationen är negativ precis som under 2018, vilket leder till att den underliggande inflationen är fortsatt måttlig.

År 2020 avtar den ekonomiska tillväxten till 1,2 procent. Exporttillväxten är måttlig och följer utvecklingen av exportefterfrågan. Finlands exports andel av den globala marknaden ökar inte. Mot slutet av prognosperioden mattas tillväxttakten inom exporten av och den globala marknadsandelen blir mindre.

Överskottet i handelsbalansen ökar i slutet av prognosperioden till nästan 1,5 miljarder euro, men tjänstebalansen uppvisar alltså ett underskott på mer än 2,5 miljarder euro. Bytesbalansen uppvisar fortsättningsvis ett underskott, eftersom underskottet i ersättningar för produktionsfaktorer och inkomstöverföringar inte minskar. Utöver inkomstöverföringarna uppvisar också de primära inkomsterna ett litet underskott under prognosperioden.

Utsikterna för de produktionsmässiga investeringarna är tämligen ljusa, trots att investeringstakten är anspråkslös i år. Flera omfattande miljardprojekt bereds inom Finlands ekonomi. Den privata konsumtionen ökar i och med att inkomstnivån stiger allt snabbare. Lönesumman fortsätter att öka lika snabbt som i år, trots att antalet sysselsatta ökar långsammare.

Den avtagande ekonomiska tillväxten och ökningen av de nominella lönerna bidrar stegvis till att ökningen av antalet sysselsatta mattas av. En sänkning av arbetslöshetsgraden till siffrorna under konjunkturtoppen före finanskrisen ökar trycket på arbetsmarknaden, vilket för sin del medför större tryck på löneförhöjningar och skapar flaskhalsar i ekonomin.

År 2021 ökar BNP med 1,1 procent. De privata investeringarnas totala ökning försämras av de minskade investeringarna i bostäder och den genomsnittliga tillväxttakten för de privata investeringarna stannar på 1,2 procent. Investeringarnas förhållande till BNP blir kvar på sin nuvarande nivå, drygt 18 procent.

Ökningen av den privata konsumtionen är fortsatt stabil trots att inflationen tilltar måttfullt. Realinkomsterna fortsätter att öka snabbt då inkomstnivån stiger. Inflationstrycket i sin helhet väntas öka långsamt under de följande åren av prognosperioden. Den stigande inkomstnivån väntas efter hand avspeglas i priserna i större omfattning och konsumtionsefterfrågan väntas öka i jämn takt.

Sysselsättningsgraden stiger till 73,5 procent före 2021 då befolkningen i arbetsför ålder minskar ytterligare. Den ekonomiska tillväxten räcker ändå inte till att höja sysselsättningsgraden till 75 procent utan omfattande åtgärder.

I och med att arbetslöshetsgraden sjunker och flaskhalsarna på arbetsmarknaden ökar uppskattas inkomstnivån under de närmaste åren stiga så att den närmar sig den genomsnittliga årliga tillväxttakten på cirka tre procent under 2000-talet.

De offentliga finanserna börjar försvagas utan nya sysselsättningsåtgärder

Den högkonjunktur som i tre år har rått inom Finlands ekonomi har förbättrat de offentliga finanserna. Saldot i de offentliga finanserna stärks ytterligare nästa år, men börjar därefter gradvis försvagas. Även den offentliga skulden i förhållande till bruttonationalprodukten börjar så småningom öka på nytt. De offentliga finanserna försämras av de ökade utgifterna på grund av att befolkningen åldras.

Trots det goda konjunkturläget överstiger både statsförvaltningens och lokalförvaltningens utgifter inkomsterna. Det sammanlagda underskottet för statsförvaltningen och lokalförvaltningen ökar till 4,9 miljarder euro före 2023. Endast arbetspensionsanstalterna uppvisar ett överskott i slutet av regeringsperioden.

Tabell 1. Centrala prognostal

	2018	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro	procentuell volymförändring					
BNP till marknadspris	234	2,8	2,7	2,4	1,6	1,2	1,1
Import	92	5,4	3,8	3,8	1,9	2,6	1,9
Totalutbud	326	3,5	2,9	2,8	1,7	1,6	1,3
Export	91	3,5	7,7	1,5	2,9	2,9	2,0
Konsumtion	178	2,1	0,7	1,4	1,3	1,3	1,2
privat	125	2,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,7
offentlig	53	1,8	-0,4	1,4	0,7	0,4	0,3
Investeringar	53	8,6	4,3	3,2	0,9	0,5	0,5
privat	43	8,7	4,8	3,3	0,4	1,8	1,2
offentlig	10	8,0	2,4	3,0	3,3	-5,3	-2,5
Totalefterfrågan	323	3,3	3,3	2,0	1,6	1,5	1,2
inhemsk efterfrågan	233	3,3	1,8	2,2	1,1	0,9	0,9

Tabell 2. Andra centrala prognostal

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
BNP, md euro	216	224	234	242	250	258
Tjänster, volymförändring, %	1,9	1,7	1,8	1,4	1,3	1,2
Industri, volymförändring, %	2,7	6,5	2,5	2,9	1,9	1,7
Arbetets produktivitet, förändring, %	2,1	1,9	-0,5	0,6	0,9	0,9
Sysselsatta, förändring, %	0,4	1,1	2,6	1,1	0,5	0,3
Sysselsättningsgrad, %	68,7	69,6	71,7	72,6	73,2	73,5
Arbetslöshetsgrad, %	8,8	8,6	7,4	6,6	6,3	6,2
Konsumentprisindex, förändring, %	0,4	0,7	1,1	1,2	1,5	1,7
Förtjänstnivåindex, förändring, %	0,9	0,2	1,7	2,7	3,3	3,1
Bytesbalans, md euro	-1,6	-0,7	-4,4	-3,6	-3,6	-3,6
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,3	-1,9	-1,5	-1,4	-1,4
Korta räntor (3 mån, Euribor), %	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	0,1
Långa räntor (statens obligationer, 10 år), %	0,4	0,5	0,7	0,3	0,6	1,1
Offentliga utgifter, i förhållande till BNP, %	55,9	54,2	53,1	52,8	52,3	52,2
Skattegrad, i förhållande till BNP, %	44,0	43,3	42,4	42,2	42,2	42,0
Offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-1,7	-0,8	-0,7	-0,6	-0,3	-0,4
Statens finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-2,7	-1,8	-1,2	-0,7	-0,7	-0,7
Offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	63,0	61,3	58,9	58,3	57,8	58,1
Statens skuld, i förhållande till BNP, %	47,4	47,2	44,9	44,2	43,4	43,2

I Finansministeriets övergripande ekonomiska prognos sommaren 2019 ingår inte de finanspolitiska åtgärder för perioden 2020–2023 som fastställts i regeringsprogrammet för statsminister Rinnes regering, som utnämndes den 6 juni 2019. Regeringsprogrammets åtgärder beaktas i prognosen allteftersom beslutet som berör åtgärderna slås fast och deras konsekvenser kan konstateras.

I regeringsprogrammet anges att balansera den offentliga ekonomin i en normal-situation för den globala ekonomin före 2023 som ett av de viktigaste målen för regeringsperioden. För att nå målet krävs att regeringens sysselsättningsmål på 75 procent nås.

Risker i den ekonomiska utvecklingen

En eskalering av handelskonflikterna är en viktig negativ risk för de ekonomiska utsikterna. Svårigheterna med att förutse Förenta staternas handelspolitik betonar risken. En eventuell hård Brexit skulle försämra utsikterna för Europa. Riskerna med anknytning till Italiens ekonomiska politik kan konkretiseras i euroområdet. En tillspetsning av de geopolitiska spänningarna skulle höja priset på råolja.

En deskalering av handelskonflikterna torde vara den största positiva risken. Av de inhemska riskerna utgör besluten kring produktionsmässiga storinvesteringar en större inverkan på investeringstakten på längre sikt. Ifall besluten kring produktionsmässiga storinvesteringarna uteblir förblir investeringstakten avsevärt lägre. I det motsatta fallet, där en större andel av storinvesteringarna genomförs, förblir investeringstakten undervärderad.

Utsikter på medellång sikt

Finlands bruttonationalprodukt ökade med mer än två procent under fjolåret. Under innevarande år väntas tillväxten avta till cirka en och en halv procent. Åren 2020–2021 är tillväxten fortsatt måttfull med drygt en procent. På medellång sikt 2022–2023 uppskattas den ekonomiska tillväxten mattas av till under en procent.¹ Historiskt sett är den förväntade tillväxten på medellång sikt långsam, vilket hänger samman med strukturella faktorer i ekonomin.

Arbetskraftsinsatsens tillväxt ökar den potentiella produktionstillväxten under innevarande år och en aning också nästa år. Härefter börjar arbetskraftsinsatsen krympa, eftersom befolkningen i arbetsför ålder fortsätter att minska. Arbetskraftsinsatsens tillväxt begränsas också av den höga strukturella arbetslösheten.

Den totala produktivitetens utveckling har varit svag de senaste åren och är historiskt sett fortsatt svag. Produktionen inom sektorer med hög produktivitet har

1 De ekonomiska utsikterna på medellång sikt kan granskas genom den potentiella produktionen, eftersom den anses bestämma de ekonomiska tillväxtförutsättningarna. För att uppskatta den potentiella produktionen använder Finansministeriet den produktionsfunktionsmetod som EU-kommissionen och medlemsländerna utvecklat tillsammans, där den potentiella produktionstillväxten indelas i uppskattningar av den potentiella arbetskraftsinsatsen, kapitalets och den totala produktivitetens utveckling. Den potentiella produktionen och produktionsgapet är icke skönjbara variabler och bedömningen av dem förknippas med osäkerhet speciellt under en kraftig konjunkturcykel samt när produktionsstrukturen förändras snabbt.

krympt och hela den ekonomiska strukturen har blivit allt mer serviceorienterad. Den totala produktivitetens trendutveckling uppskattas på medellång sikt närma sig en tillväxt på en procent, medan tillväxten i början av 2000-talet nådde i genomsnitt mer än två procent per år. Den totala produktivitetens uppskattade trendutveckling är dock klart starkare än genomsnittet för de senaste tio åren.

Utöver den totala produktiviteten och arbetskraftsinsatsen påverkas ekonomins produktionsförutsättningar också av kapitalstocken. Flera år på en låg investeringsnivå fördröjde kapitalstockens tillväxt och försämrade den framtida ekonomins tillväxtpotential. De livligare investeringarna och den högre investeringsnivån ökar emellertid den potentiella produktionen på medellång sikt med cirka en halv procent per år genom kapitalstockens tillväxt.

År 2019 beräknas produktionsgapet bli cirka en halv procent positivt i förhållande till den potentiella produktionen. Bruttonationalprodukten ökar något långsammare än den potentiella produktionen 2020–2021, så det positiva produktionsgapet börjar långsamt slutas. På medellång sikt förutspås att det positiva produktionsgapet kommer att slutas, när det goda konjunkturläget förr eller senare ger vika. Det är emellertid mycket svårt att förutspå när nästa konjunkturedgång börjar.

Tabell 3. Nyckeltal på medellång sikt

	2017	2018	2019**	2020**	2021**	2022**	2023**
BNP till marknadspris, volymförändring, %	2,7	2,4	1,6	1,2	1,1	0,9	0,7
BNP, md euro	224	234	242	250	258	265	272
Konsumentprisindex, förändring, %	0,7	1,1	1,2	1,5	1,7	1,8	1,8
Arbetslöshetsgrad, %	8,6	7,4	6,6	6,3	6,2	6,3	6,5
Sysselsättningsgrad, %	69,6	71,7	72,6	73,2	73,5	73,5	73,3
Den offentliga sektorns finansiella sparande, i förhållande till BNP, %	-0,8	-0,7	-0,6	-0,3	-0,4	-0,6	-0,7
Statsförvaltningen	-1,8	-1,2	-0,7	-0,7	-0,7	-0,7	-0,8
Localförvaltningen	-0,2	-0,8	-1,0	-0,8	-0,9	-1,0	-1,0
Socialskyddsfonderna	1,2	1,3	1,1	1,3	1,2	1,1	1,1
Den strukturella balans, i förhållande till BNP, %	-0,5	-0,8	-1,0	-0,4	-0,5	-0,7	-0,7
Den offentliga sektorns bruttoskuld, i förhållande till BNP, %	61,3	58,9	58,3	57,8	58,1	58,6	59,4
Statskulden, i förhållande till BNP, %	47,2	44,9	44,2	43,4	43,2	43,2	43,5
Produktionsgap, % av potentiella produktionen ¹	-0,5	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,0

¹ Beräknad enligt EU:s gemensamma metod

REGERINGSPROGRAMMETS FINANSPOLITIK SOM HELHET

Regeringsprogrammets finanspolitiska beslut har inte beaktats i den övergripande ekonomiska prognosen

Statsminister Rinnes regering utnämndes den 6 juni 2019. Förhandlingsresultatet för den nya regeringens program publicerades den 3 juni 2019. I regeringsprogrammet ställs som centrala mål för regeringsperioden att höja sysselsättningsgraden till 75 procent före 2023, att den offentliga ekonomin ska vara i balans i en normalsituation för den globala ekonomin före 2023 samt att minska ojämlikheten och inkomstskillnaderna. Regeringen har också som mål att Finland att vara klimatneutralt senast 2035.

I Finansministeriets övergripande ekonomiska prognos sommaren 2019 ingår inte de finanspolitiska åtgärder för perioden 2020–2023 som fastställts i regeringsprogrammet. I regeringsprogrammet beskrivs ramnivån för utgifterna och dimensioneringen av de bestående utgifts- och skatteändringarna på 2023 års nivå. I programmet beskrivs också dimensioneringen av utgiftsökningar av engångsnatur som infaller under perioden 2020–2022. Närmare beslut om när åtgärderna vidtas fattas senare. Regeringsprogrammets finanspolitiska åtgärder beaktas i Finansministeriets övergripande ekonomiska prognos allteftersom besluten som berör åtgärderna slås fast och deras konsekvenser kan konstateras.

Kalkyl för regeringsprogrammets finanspolitiska åtgärder och mål

I den här rutan presenteras en kalkyl för hur de finanspolitiska åtgärderna och målen som planerats i regeringsprogrammet kan komma att påverka de offentliga finanserna, om de genomförs på det sätt som avses i regeringsprogrammet.

Regeringsprogrammets finanspolitiska åtgärder och mål

Direkta budgetåtgärder:

- Bestående utgiftsökningar 1,3 miljarder euro på 2023 års nivå
- För tilläggsbudgetar har reseverats 0,1 miljarder euro på utgiftsramens nivå och en s.k. odelad reservering på 0,1 miljarder euro på 2023 års nivå har reserverats för allokering senare
- Omfördelningar av utgifterna 0,2 miljarder euro
- Utgiftsökningar av engångsnatur totalt 3,05 miljarder euro under perioden 2020–2022 samt finansiering av dessa i huvudsak med kapitalinkomster
- Ett skattepaket som stärker de offentliga finanserna med drygt 0,7 miljarder euro netto

Mål som kräver strukturella åtgärder:

- Ett sysselsättningsmål på 75 procent

Eftersom en del av åtgärderna i regeringsprogrammet ännu inte slagits fast, har följande antaganden gjorts enligt exemplet i denna kalkyl:

- Av de bestående utgiftsökningarna, omfördelningarna av utgifterna och skatteåtgärderna genomförs hälften 2020, en fjärdedel 2021 och den sista fjärdedelen 2022.
- Satsningarna av engångsnatur på cirka tre miljarder euro fördelas jämnt på åren under perioden 2020–2022.
- Sysselsättningen förbättras i jämn takt under perioden 2020–2023 så att 60 000 fler personer har sysselsättning i slutet av regeringsperioden än i referensscenariot.
- Eventuella kostnader som de sysselsättningsfrämjande åtgärderna medför för den offentliga ekonomin finansieras genom att omfördela utgifter eller inkludera kostnaderna i regeringsprogrammets bestående utgiftsökningar eller utgiftsökningar av engångsnatur.

	2019	2020	2021	2022	2023
Offentliga samfunds nettokreditgivning, % i relation till BNP					
referensscenario (FM juni 2019)	-0,6	-0,3	-0,4	-0,6	-0,7
referensscenario + direkta budgetåtgärder	-0,6	-0,9	-1,0	-1,2	-1,0
referensscenario + direkta budgetåtgärder + den ekonomiska tillväxt som målet för sysselsättningsgraden kräver	-0,6	-0,3	-0,1	-0,2	0,1
Sysselsättningsgrad, %	72,7	73,7	74,4	74,9	75,0
Förändring i BNP, %	1,6	2,8	2,5	1,4	1,1
Inflation, %	1,2	1,5	1,9	1,9	1,9

Utan åtgärder som främjar sysselsättningsgraden skulle de offentliga finanserna uppvisa ett underskott på cirka en procent i relation till BNP under hela regeringsperioden. De direkta budgetåtgärderna som ingår i regeringsprogrammet försämrar saldot i de offentliga finanserna med cirka 0,6 miljarder euro på 2023 års nivå.

- De bestående utgiftsökningarna, reseveringen för tilläggsbudgetar och den odelade reserven ökar de offentliga utgifterna med cirka 1,5 miljarder euro jämfört med Finansministeriets vårprognos på 2023 års nivå, om reseveringen för tilläggsbudgetar och den odelade reserven används till fullt belopp.
- Skattepaketet och omfördelningarna av utgifterna täcker cirka 0,9 miljarder euro av försämringen av de offentliga finanserna som de bestående utgiftsökningarna, reseveringen för tilläggsbudgetar och den odelade reserven medför.
- Satsningarna av engångsnatur på 3,05 miljarder euro ska enligt planen finansieras i huvudsak med försäljning av egendom. Intäkter från försäljning av egendom bokförs

inte som intäkter i nationalräkenskaperna. Satsningarna av engångsnatur försämrar därför saldot i de offentliga finanserna under perioden 2020–2022. Om satsningarna avslutas 2022 har de knappt någon inverkan på saldot i de offentliga finanserna 2023.

Regeringsprogrammets mål att den offentliga ekonomin ska vara i balans grundar sig på strävan att höja sysselsättningsgraden till 75 procent före 2023. I kalkylen har uppskattats hur stor ekonomisk tillväxt krävs för att nå en sysselsättningsgrad på 75 procent. En hållbar ekonomisk tillväxt stöder sig förutom på en höjning av sysselsättningsgraden också på ökad arbetsproduktivitet.

För att nå målet för sysselsättningsgraden krävs betydande strukture reformer, som ökar både utbudet av och efterfrågan på arbetskraft. Detta kräver att

- Arbetsmarknadsorganisationerna kommer överens om effektiva och tillräckligt omfattande åtgärder för att förbättra matchningseffektiviteten mellan efterfrågan på och utbudet av arbete, den strukturella arbetslösheten minskar och allt fler personer som står utanför arbetskraften aktiveras till att söka jobb.
- Ekonomin och arbetskraftsefterfrågan ökar snabbare än referensscenariot under hela regeringsperioden.
- För att sysselsättningsökningen ska förbättra de offentliga finanserna måste nya arbetstillfällen skapas inom den privata sektorn

BNP:s tillväxt borde årligen vara i genomsnitt en procentenhet snabbare än referensscenariot under de kommande fyra åren, för att de 60 000 personer som krävs utöver prognosen ska få sysselsättning före 2023. Även arbetsproduktiviteten borde öka snabbare än förutspått.

För att den ekonomiska tillväxten ska ta fart krävs bland annat mer konkurrens på råvarumarknaden och avreglering samt reformer som ökar utbudet av arbete. Ekonomisk tillväxt genom att öka utbudet av arbete med stärkande åtgärder skulle och påverka arbetsproduktiviteten positivt. Den här typen av åtgärder dämpar också BNP:s prishöjning. En höjning av konsumentpriserna påskyndar för sin del åtstramningen av den indirekta beskattningen. Även utgiftsökningar i enlighet med regeringsprogrammet bidrar till en ökning efterfrågan på arbete, speciellt under regeringsperiodens första år.

Målet för sysselsättningsgraden kan nås med mycket olika tillväxtbanor för BNP. Åtgärder som ökar utbudet på arbete kraftigt kan till och med sänka arbetsproduktiviteten på kort sikt, trots att de på lång sikt bidrar till den ekonomiska tillväxten och arbetsproduktiviteten.

1 Ekonomiska utsikter

1.1 Global ekonomi

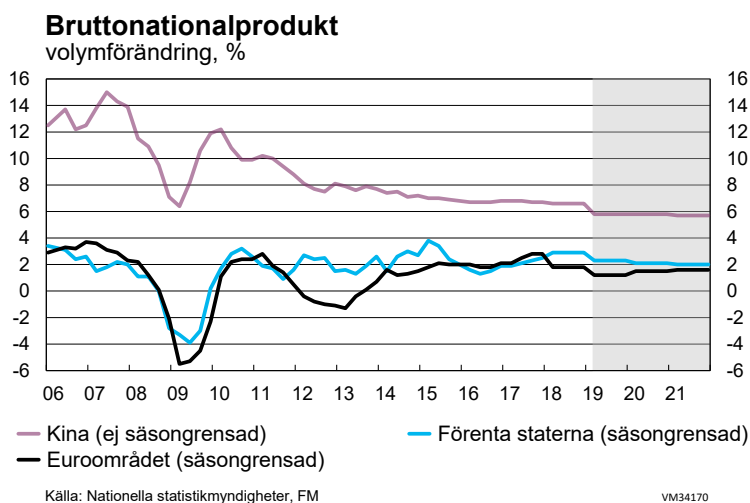
Utsikterna för världsekonomin osäkra

Tillväxten i världsekonomin avtar i år avsevärt jämfört med fjolåret. Den avtagande tillväxten beror i hög grad på handelskonflikten mellan Förenta staterna och Kina, som bromsar upp världshandelns tillväxt. I många viktiga ekonomier styrs tillväxten av hemmamarknaden. Tillväxten i världsekonomin avtar från 3,6 procent i fjol till 3,3 procent i år. Tillväxtsiffrorna för början av året var bättre än väntat och verkar tyda på en återhämtning i handeln, men på det hela taget är utsikterna ännu osäkra.

Förenta staternas ekonomiska tillväxt var bättre än väntat under det första kvartalet i år efter den svaga utvecklingen i slutet av fjolåret. Tillväxten avtar emellertid jämfört med fjolåret eftersom den privata konsumtionens kontribution minskar. Konsumenternas förtroende för den rådande situationen är starkt, men förväntningarna på den kommande utvecklingen är mer dämpade. Handelskonflikten med Kina försämrar förväntningarna på industrins nya exportorder. Konsumentprisinflationen har stannat under centralbankens mål, vilket har väckt förväntningar om en sänkning av styrräntorna. Den totala produktionens tillväxt avtar från 2,9 procent i fjol till 2,3 procent i år och 2,1 procent nästa år.

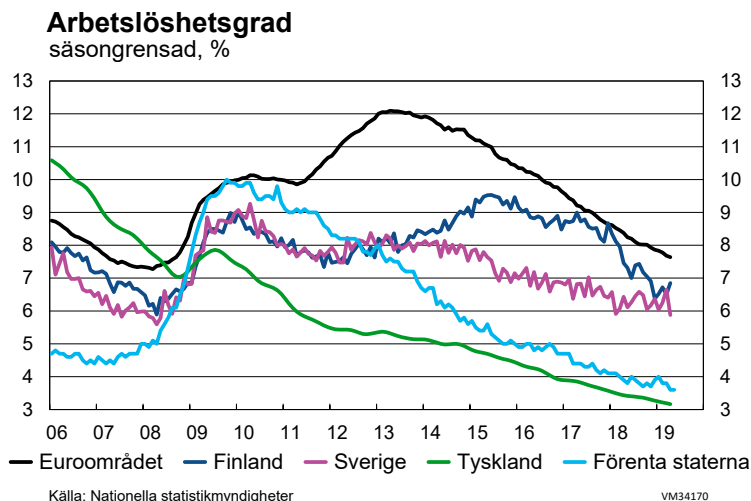
Prognosindikatorerna för Kinas ekonomi tyder på att den ekonomiska tillväxten fortsätter att mattas av. Detaljhandeln, som avspeglar den privata konsumtionen, har mattats av en längre tid. Den fortsatta handelskonflikten med Förenta staterna överskuggar exportutsikterna för de närmaste åren. Regeringen strävar efter att stödja tillväxten med en stimulerande finanspolitik. Tillväxten stannar emellertid på knappt sex procent under prognosperioden.

En ekonomisk tillväxt som är långsam till stor del av strukturella orsaker kännetecknar utsikterna för de närmaste åren i Japan. Inflationen har inte tilltagit som väntat, så den mycket lätta penningpolitiken som stöder tillväxt förväntas fortsätta. Höjningen av mervärdesskatten i oktober i år orsakar osäkerhet. Tillväxten stannar på en knapp procent under de närmaste åren.

Utsikterna för euroområdet försämrades under fjolåret. I synnerhet industrins förtroende för den ekonomiska utvecklingen minskade. Den ekonomiska tillväxten var emellertid snabbare än väntat under det första kvartalet i år i många europeiska ekonomier. Den inhemska efterfrågan stöder tillväxten i de viktigaste ekonomierna där utsikterna för exporten är mer anspråkslösa. Euroområdets tillväxt avtar till 1,2 procent under innevarande år, men återhämtar sig till drygt 1,5 procent under de närmaste åren.

Osäkerheten med anknytning till Brexit dämpar tillväxtutsikterna i Storbritannien. Trots den låga arbetslösheten är konsumenternas förtroende för den ekonomiska utvecklingen svagt. Utsikterna för industrin är problematiska. Den ekonomiska tillväxten är dämpad under de närmaste åren, kring cirka en procent.

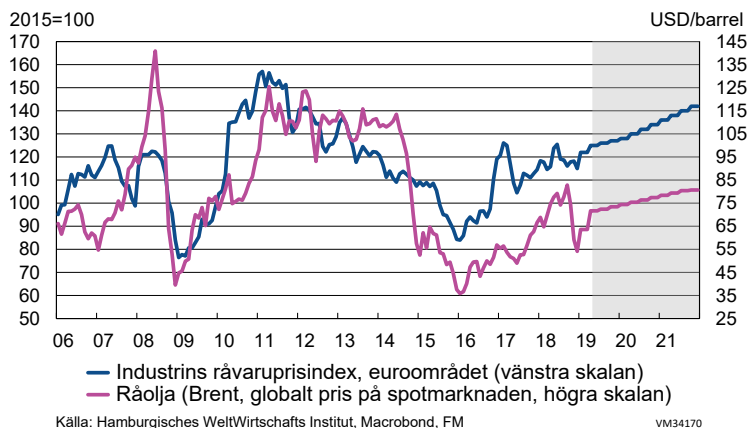

Rysslands ekonomiska tillväxt överträffade förväntningarna under 2018. Ekonomins tillväxtpotential är emellertid fortfarande anspråklös och den ekonomiska utvecklingen störs av omfattande strukturella problem, såsom lågt kapacitetsutnyttjande, svag arbetsproduktivitet och brister i företagsklimatet. Tillväxten mattas av till knappt 1,5 procent under de närmaste åren.

Den ekonomiska tillväxten i Indien är snabb under de närmaste åren, driven av den inhemska efterfrågan. De genomförda strukturereformerna förstärker de positiva utsikterna.

Priset på råolja har stigit något från den låga nivån vid årsskiftet, men har igen sjunkit kraftigt alldeles nyligen. Oljepriset är mycket känsligt för snabba förändringar. Under de närmaste åren stiger priset något. Priset på andra råvaror förväntas stiga måttfullt under prognosperioden.

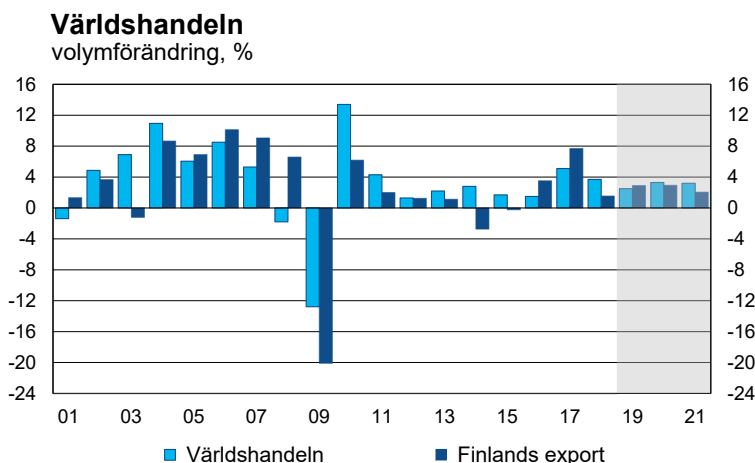
Råvarupriser

De korta marknadsräntorna förväntas stanna på en låg nivå i euroområdet när förväntningarna om en höjning av styrräntan har senarelagts. Räntorna på statliga lån har hållits låga i euroområdet med undantag av Italien, där räntorna påverkats av politiska spänningar.

Spänningar överskuggar världshandeln

Handelskonflikten mellan Förenta staterna och Kina försämrar utsikterna för världshandeln. Tillväxten i handeln avtog kraftigt i slutet av fjolåret, vilket medför att tillväxtkontributionen för detta år är negativ. Tillväxten i världshandeln minskar till 2,5 procent i år, men återhämtar sig under de närmaste åren.

Risker överskuggar utsikterna för världsekonomin

En eskalering av handelskonflikterna är en viktig negativ risk för de ekonomiska utsikterna. Svårigheterna med att förutse Förenta staternas handelspolitik betonar risken. En eventuell hård Brexit skulle försämra utsikterna för Europa. Riskerna med anknytning till Italiens ekonomiska politik kan konkretiseras i euroområdet. En tillspetsning av de geopolitiska spänningarna skulle höja priset på råolja.

En deskalering av handelskonflikterna är en potentiell positiv risk.

Tabell 4. Bruttonationalprodukt

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	procentuell volymförändring					
Världen (PPP)	3,2	3,6	3,6	3,3	3,4	3,3
Euroområdet	1,8	2,4	1,8	1,2	1,5	1,6
EU	1,7	2,3	1,8	1,2	1,4	1,5
Tyskland	1,9	2,2	1,5	0,6	1,6	1,7
Frankrike	1,2	2,2	1,6	1,3	1,4	1,3
Sverige	1,3	2,1	2,4	1,4	1,8	1,8
Storbritannien	1,8	1,8	1,4	1,0	0,9	0,8
Förenta staterna	1,6	2,4	2,9	2,3	2,1	2,0
Japan	1,0	1,9	0,8	0,9	0,8	0,7
Kina	6,7	6,8	6,6	5,8	5,8	5,7
Indien ¹	6,7	6,2	7,4	7,6	7,4	7,3
Ryssland	-0,2	1,6	2,3	1,4	1,3	1,2

¹ Räkenskapsår

Källa: Eurostat, nationella statistikmyndigheter, IMF, FM

Tabell 5. Utgångsantaganden

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
Världshandelns tillväxt, %	1,5	5,1	3,7	2,5	3,3	3,2
USD/EUR	1,10	1,15	1,18	1,11	1,08	1,08
Industrins råvarupriser, EO, € (2015=100)	96,5	114,5	118,5	124,9	131,0	139,0
Råolja (Brent), \$/barrel	45,2	54,8	71,6	70,3	75,9	79,7
3 mån. Euribor, %	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3	-0,2	0,1
Statens obligationer (10 år), %	0,4	0,5	0,7	0,3	0,6	1,1
Exportens marknadsandel (2010=100) ¹	90,0	94,0	92,0	92,0	92,0	91,0
Importpriser, %	-2,2	3,8	3,6	2,4	2,4	1,8

¹ Ökningen av exporten jämfört med tillväxten inom världshandeln

Källa: Nationella statistikmyndigheter, CPB, HWWI, Reuters, FM

1.2 Utrikeshandel

Världshandelns långsammare tillväxt avspeglas i exporttillväxten i Finland under prognosperioden. Exportefterfrågans tillväxt mattas av under 2019, vilket framför allt beror på den måttfullare ekonomiska tillväxten i euroområdet. Utsikterna har försämrats på Finlands viktigaste exportmarknader, även om exportefterfrågan utvecklas mer gynnsamt redan från och med nästa år.

1.2.1 Export och import

Finlands exportefterfrågan ökar med endast 1,8 procent 2019, framför allt på grund av de försämrade utsikterna för Europa. Trenden för nya order från industrin på Finlands viktigaste exportmarknader Tyskland och Sverige var fallande i början av året. Europas andel av Finlands export är stor, så vårt lands exportefterfrågan utvecklas svagare än utvecklingen i världshandelns. Världshandelns tillväxt stannar också på endast 2,5 procent 2019, eftersom tillväxtekonomierna har vuxit mindre än tidigare väntat.

Utsikterna för Finlands exportindustri försämras inte märkbart i början av prognosperioden, trots att utsikterna på exportmarknaderna och för den globala ekonomin har försämrats. År 2019 ökar exporten emellertid i första hand till följd av fartygsleveranser. Inom de övriga industrierna är tillväxten anspråkslös. Inom servicebranschen är exporttillväxten fortsättningsvis något snabbare. Under det första kvartalet 2019 ökade exportvolymen med 3,8 procent. Både varu- och serviceexporten ökade, men serviceexportens tillväxt var snabbare. År 2019 ökar exportvolymen med 2,9 procent.

Åren 2020 och 2021 förutspås världshandelns och Finlands exportefterfrågan återhämta sig. Finlands exportefterfrågan ökar med 2,7 procent 2020 och 2,6 procent 2021. De ljusare utsikterna för exportefterfrågan beror i synnerhet på den bättre ekonomiska utvecklingen på de viktigaste europeiska exportmarknaderna. Exporttillväxten är måttfull och följer utvecklingen av exportefterfrågan. Finlands exports andel av den globala marknaden ökar inte. Mot slutet av prognosperioden mattas tillväxttakten inom exporten av.

Osäkerhetsfaktorer som påverkar exporten finns bland annat i det internationella handelssystemets funktion. Handelsspänningar mellan de viktigaste ekonomierna kan avspeglas i världshandelns och därigenom inverka på Finlands export. Utveck-

lingen av enhetsarbetskostnaderna kan å sin sida ha en ogynnsam inverkan på exporten under prognosperioden, om kostnaderna ökar långsammare i konkurrerande länder än i Finland.

Under det första kvartalet 2019 minskade importvolymen med 1,9 procent. Minskningen berodde på en avmattning av varuimporten, eftersom serviceimporten ökade rejält. Under prognosperioden hålls importen i gång i första hand av den inhemska konsumtionsefterfrågan, även om importtillväxten är klart långsammare 2019 än tidigare år. Importen ökar med 1,9 procent 2019. I slutet av prognosperioden avspeglas också de snabbare växande maskin- och anläggningsinvesteringarna på importen, och importtillväxten blir snabbare från och med 2020.

Tabell 6. Utrikeshandeln

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	procentuell volymförändring					
Export av varor och tjänster	3,5	7,7	1,5	2,9	2,9	2,0
Import av varor och tjänster	5,4	3,8	3,8	1,9	2,6	1,9
	procentuell prisförändring					
Export av varor och tjänster	-1,9	3,3	3,8	1,9	2,1	1,8
Import av varor och tjänster	-2,2	3,8	3,6	2,4	2,4	1,8

1.2.2 Priser och bytesbalans

Importpriserna steg i takt med råvarupriserna under det första kvartalet 2019. Även under prognosperioden höjer prisutvecklingen för de råvaror som industrin använder och oljan importpriserna. Importvarornas priser stiger speciellt snabbt 2020, men långsammare 2021.

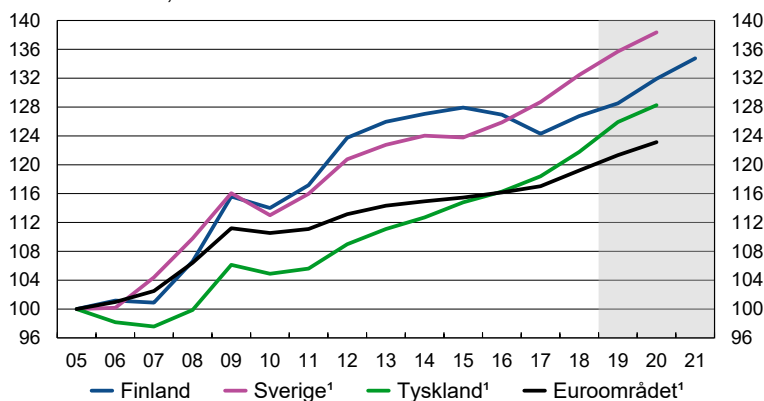
Bytesförhållandet försvagades märkbart under årets första kvartal, eftersom exportvarornas priser steg långsamt. Under prognosperioden var exportprisernas utveckling på det hela taget måttfull och långsammare än importprisernas utveckling. År 2020 stiger exportpriserna snabbare än året innan, i takt med de stigande importpriserna. Bytesförhållandet försvagas inte nämnvärt i slutet av prognosperioden.

Under prognosperioden ökar värdet på importen och exporten till följd av både volymtillväxt och prisstegring. Värdet på exporten ökar snabbare än importen 2019,

vilket minskar underskottet i varu- och tjänstebalansen. Åren 2020 och 2021 utvecklas värdet på exporten och importen i samma takt. Överskottet i handelsbalansen ökar i slutet av prognosperioden till nästan 1,5 miljarder euro, men tjänstebalansen uppvisar alltjämt ett underskott på mer än 2,5 miljarder euro. Bytesbalansen uppvisar fortsättningsvis ett underskott, eftersom underskottet i ersättningar för produktionsfaktorer och inkomstöverföringar inte minskar. Utöver inkomstöverföringarna uppvisar också de primära inkomsterna ett litet underskott under prognosperioden.

Arbetsenhetskostnader

2005=100, nominell

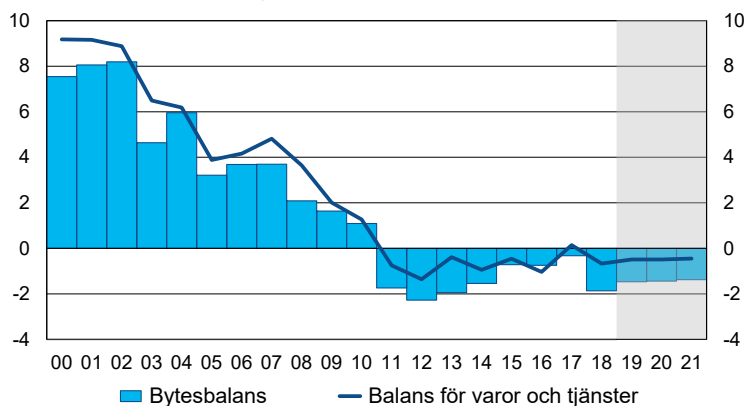
¹ Europeiska kommissionens prognos

Källa: Europeiska kommissionen, Statistikcentralen, FM

VM34170

Bytesbalans

i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 7. Bytesbalansen

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Balans för varor och tjänster	-2,2	0,3	-1,6	-1,2	-1,2	-1,2
Faktorinkomster och transfereringar, netto	0,6	-1,0	-2,8	-2,4	-2,4	-2,4
Bytesbalans	-1,6	-0,7	-4,4	-3,6	-3,6	-3,6
Bytesbalans, i förhållande till BNP, %	-0,7	-0,3	-1,9	-1,5	-1,4	-1,4

1.3 Inhemsk efterfrågan

1.3.1 Privatkonsumtion

Hushållens sparande ökar

Ökningen av den privata konsumtionen är fortsatt stabil under 2019, trots att ökningen av hushållens disponibla realinkomster uppgår till nästan tre procent. Enligt Statistikcentralen minskade den privata konsumtionen under det första kvartalet. I synnerhet efterfrågan på varaktiga konsumtionsvaror minskade i början av året, då antalet bilar som registrerades första gången minskade. Efterfrågan på tjänster minskade också jämfört med föregående kvartal. Hushållens sparande har blivit positivt, men sparkvoten är fortfarande på en historiskt låg nivå.

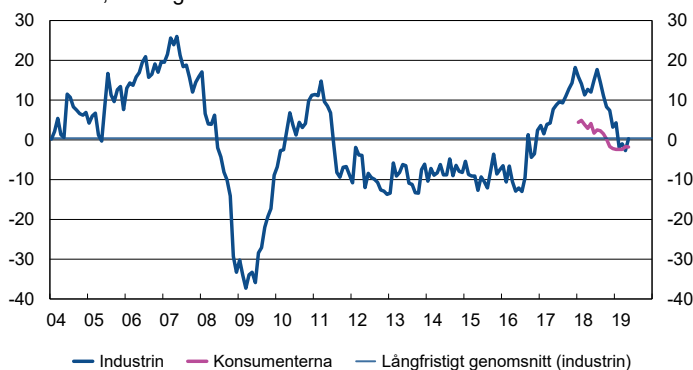
År 2019 stöder både den höjda inkomstnivån och den förbättrade sysselsättningen den privata konsumtionens tillväxt. Lönesumman ökar med nästan fyra procent och upprätthåller den snabba tillväxten i hushållens disponibla inkomster.

År 2020 ökar den privata konsumtionen med stöd av de disponibla inkomsterna. Lönesummans ökning upprätthålls av att höjningen av inkomstnivån tilltar då antalet sysselsatta ökar långsammare. Lönesumman fortsätter att öka lika snabbt som i år. Höjningen av inkomstnivån påskyndas tillfälligt av återinförandet av semesterpenningen inom den offentliga sektorn 2020.

År 2021 fortsätter inkomstnivån att stiga snabbt. Lönesummans ökning mattas emellertid av en aning då sysselsättningen ökar långsammare, vilket leder till att ökningen i hushållens disponibla inkomster avtar. Ökningen av den privata konsum-

tionen mattas däremot inte av. Trots att inflationen tilltar måttfullt fortsätter realinkomsterna att öka snabbt. Den privata konsumtionen fortsätter att öka något långsammare än inkomsterna och därför ökar hushållens sparande. Hushållens sparkvot ökar efter hand till cirka en procent i relation till de disponibla inkomsterna.

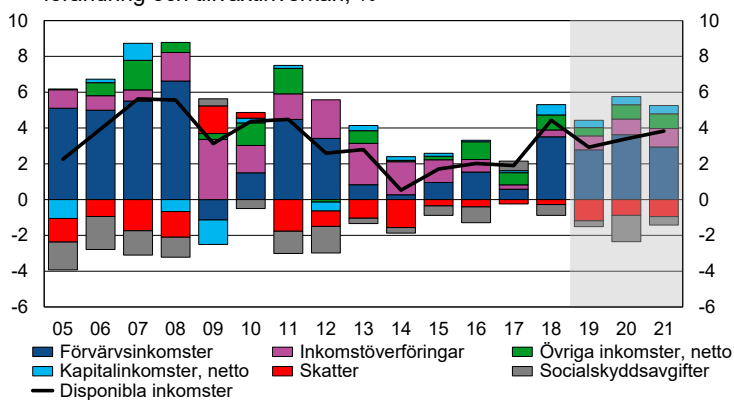
Förtroende hos industrin och konsumenterna saldo, säsongrensad

Källa: Europeiska kommissionen

VM34170

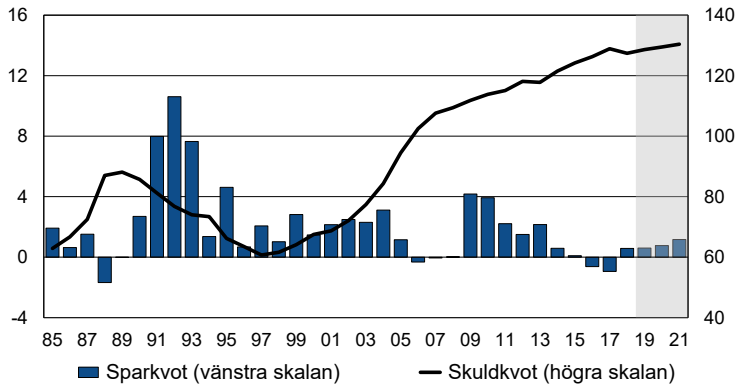
Hushållens disponibla nominella inkomster förändring och tillväxtinverkan, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Hushållens sparande och skuldsättning andel av de disponibla inkomsterna, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

HUSHÅLLENS SKULDSÄTTNING FORTSÄTTER

Behovet av och metoder för att dämpa ökningen av krediterna har begrundats i flera olika fall. Hushållens växande skuldsättning har på senare tid väckt oro på flera olika håll; bland annat Europeiska systemrisknämnden och IMF har tagit upp den i sina rapporter om Finland. De största skulderna är koncentrerade till en jämförelsevis liten grupp hushåll, som är speciellt sårbara för en negativ utveckling av ekonomin eller på bostadsmarknaden. Även utbredningen av referensräntor med rörlig ränta och den ränterisk som hushållen utsätts för på grund av dessa har gett anledning till oro. På våren lyfte Finlands Bank fram problemet med att hushållens skulder blivit oroväckande stora. Utöver bostadslånen har också de snabbt ökande bostadsaktiebolagslånen och konsumtionskrediterna väckt oro.

Tre av fem hushåll har skulder. Hos cirka 18 procent av de skuldsatta hushållen är skuldsättningsgraden över 300 procent. Ännu i slutet av 1990-talet fanns bara några få procent sådana hushåll. Om stora skulder mäts som skulderna i relation till tillgångarna i sin helhet och gränsvärdet för stora skulder är 75 procent, har andelen stora skulder varit nästan oförändrad sedan slutet av 1990-talet. År 2016 hade vart fjärde skuldsatt hushåll skulder som översteg 75 procent av hushållets tillgångar. Mätt enligt tillgångarnas värde var den egna bostaden helt klart den viktigaste tillgångsposten, eftersom den utgjorde cirka hälften av de totala tillgångarna.

De största skulderna i förhållande till inkomsterna finns bland 35–44-åringarna och 25–34-åringarna. I dessa åldersgrupper utgör bostadsskulden nästan 80 procent av hushållens skulder. Bland personer under 24 år har skuldsättningen stannat under 80 procent i relation till de disponibla inkomsterna. I genomsnitt har endast cirka vart tredje hushåll bostadsskulder, medan cirka 60 procent av hushållen har skulder i allmänhet.

Skulderna i förhållande till inkomsterna är störst bland par som har barn under sju år. Dessa hushåll har genomsnittliga skulder i förhållande till inkomsterna som överstiger 200 procent. Denna grupp har alltid varit den mesta skuldsatta i undersökningar av tillgångar och i denna grupp har skuldsättningen ökat klart snabbast under de senaste 20 åren. Par med små barn under sju år har större bostadsskulder än genomsnittet i förhållande till tillgångarna, men förändringen har inte varit nämnvärd under de senaste 20 åren. Bland personer under 35 år, i enpersonshushåll eller par utan barn, har skulden i förhållande till tillgångarna ökat relativt sett mest under de senaste 20 åren, medan förändringen av skulden i relation till inkomsterna ligger närmare medelvärdet.

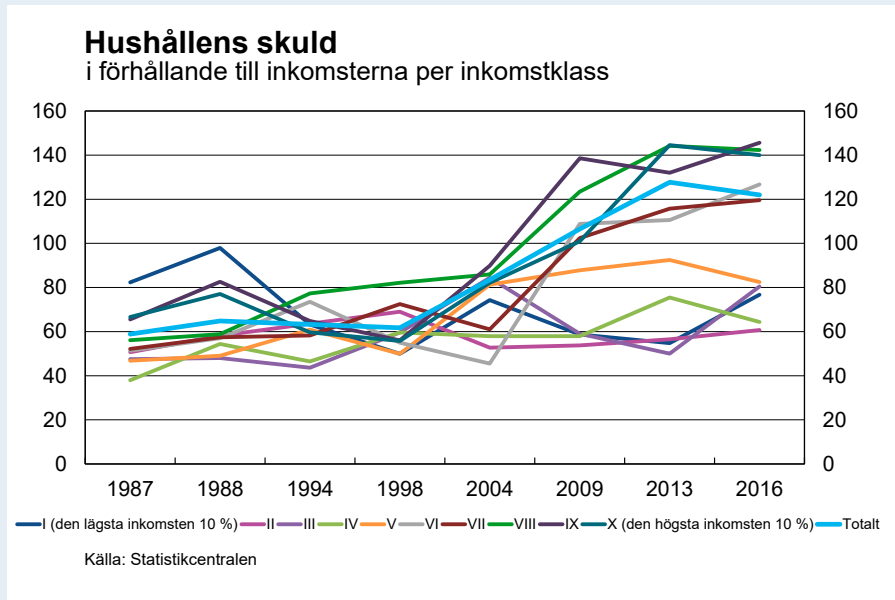
Skuldsättning är vanligast bland höginkomsttagare. Om cirka 60 procent av alla hushållen är skuldsatta, har över tre fjärdedelar av hushållen i de tre högsta inkomstdecilerna skulder. I de två lägsta inkomstdecilerna är andelen skuldsatta hushåll mindre än 10 procent. Enligt Statistikcentralen hade sex procent av hushållen kreditbegränsningar 2016. Oftast gällde kreditbegränsningen ensamförsörjarkhushåll,

av vilka 15 procent uppgav sig ha haft problem med att få kredit. Höginkomsttagarnas skuldsättningsgrader är klart högre än medelvärdet, men inte på samma nivå som barnfamiljerna. Låginkomsttagarnas skuldsättningsgrader är klar lägre än genomsnittet, men skulderna i relation till inkomsterna har ökat avsevärt jämfört med föregående undersökning av tillgångarna.

Hushållens skuldsättning har fortsatt efter 2016. Hushållens skulder i relation till bruttoårsinkomsterna ökade med 127,4 procent 2018, vilket är mer än medelvärdet för EU men fortfarande klart under nivån i de övriga nordiska länderna.

Skuldsättningen i förhållande till inkomsterna är störst i Nyland med undantag av huvudstadsregionen och minst i Norra och Östra Finland. I Nyland är bostadsförmögenheten emellertid större än i Norra och Östra Finland. Bostadsskulderna i relation till bostadsförmögenheten är klart lägre i Nyland och huvudstadsregionen än på andra håll i Finland, trots att medianen per hushåll för bostadsskulden är mycket högre i huvudstadsregionen och Nyland än i resten av landet. Bostadsförmögenheten har ändå inte utvecklats i samma takt som bostadsskulderna har ökat. Mätt enligt konsumentprisindexet har den reella bostadsförmögenheten ökat med endast tre procent 1987–2016, medan bostadsskulden har ökat med 50 procent.

Hushållens skuld i förhållande till inkomsterna per inkomstklass

1.3.2 Offentlig konsumtion

De största posterna inom den offentliga konsumtionen utgörs av personalkostnader samt köpta varor och tjänster. Cirka två tredjedelar av den offentliga konsumtionen består av lokalförvaltningens konsumtion, en knapp tredjedel av statens och resten av socialskyddsfondernas konsumtion. De offentliga konsumtionsutgifterna ökade i fjol och framför allt lokalförvaltningens konsumtionsutgifter ökade i rask takt. Den kraftiga ökningen fortsatte också under det första kvartalet 2019. De avtalade löneförhöjningarna och bortfallet av nedskärningarna av semesterpenningen höjer priset på konsumtionsutgifterna i år.

De offentliga konsumtionsutgifterna fortsätter att öka under de närmaste åren. Effekten av de anpassningsåtgärder som Sipiläs regering vidtog för att dämpade ökningen avtar och den ökning av servicebehovet som beror på den åldrande befolkningen fortsätter. Arbetsmarknadens krav på löneförhöjningar blir allt starkare när arbetslöshetsgraden närmar sig nivån på den strukturella arbetslösheten. Detta antas påskynda löneutvecklingen, vilket förmedlas till priset på konsumtionen och höjer det.

Tabell 8. Konsumtion

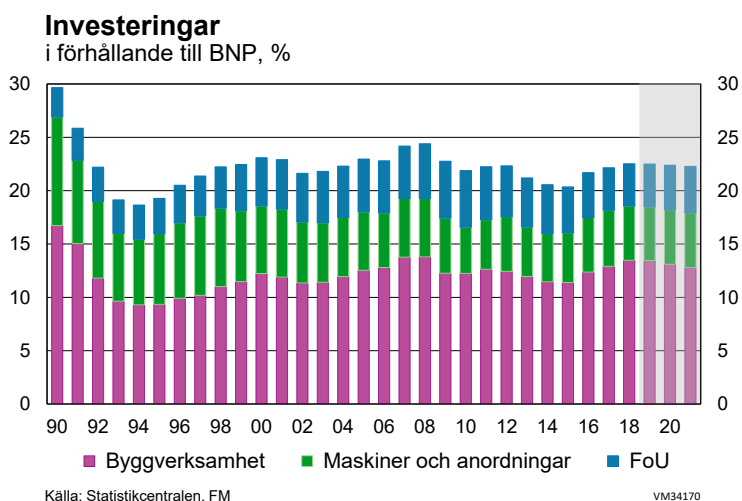
	2018	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Privat konsumtion	100,0	2,2	1,2	1,4	1,5	1,6	1,7
Hushåll	95,4	2,2	1,2	1,7	1,5	1,7	1,7
Varaktiga konsumtionsvaror	8,0	5,8	3,5	4,6	1,0	2,1	1,6
Halvvaraktiga konsumtionsvaror	7,7	2,6	2,5	1,8	1,8	2,8	2,3
Dagliga varor	25,5	0,5	-0,5	0,3	0,5	1,5	1,1
Tjänster	54,3	2,1	1,7	1,9	2,0	1,5	1,8
Icke vinstsyftande samfund	4,4	2,8	0,6	-3,7	1,5	0,5	0,5
Offentlig konsumtion	100,0	1,8	-0,4	1,4	0,7	0,4	0,3
Totalt		2,1	0,7	1,4	1,3	1,3	1,2
Offentliga samfunds individuella konsumtionsutgifter		0,9	0,5	2,0	1,9	0,3	0,3
Individuella konsumtionsutgifter, totalt		1,9	1,2	1,3	1,1	1,4	1,5
Hushållens disponibla inkomster		2,0	1,9	4,4	2,9	3,4	3,8
Priset på privat konsumtion		0,4	0,6	1,3	1,4	1,5	1,7
Hushållens disponibla realinkomster		1,6	1,3	3,1	1,5	1,8	2,1
		procent					
Konsumtionens andel i bruttonationalprodukten (till löpande priser)		78,9	77,3	76,2	75,8	75,9	76,0
Hushållens sparkvot		-0,6	-0,9	0,6	0,6	0,8	1,2
Hushållens skuldkvot ¹		126,3	128,9	127,4	128,6	129,5	130,4

¹⁾ Hushållens skulder i slutet av året i förhållande till deras disponibla inkomst.

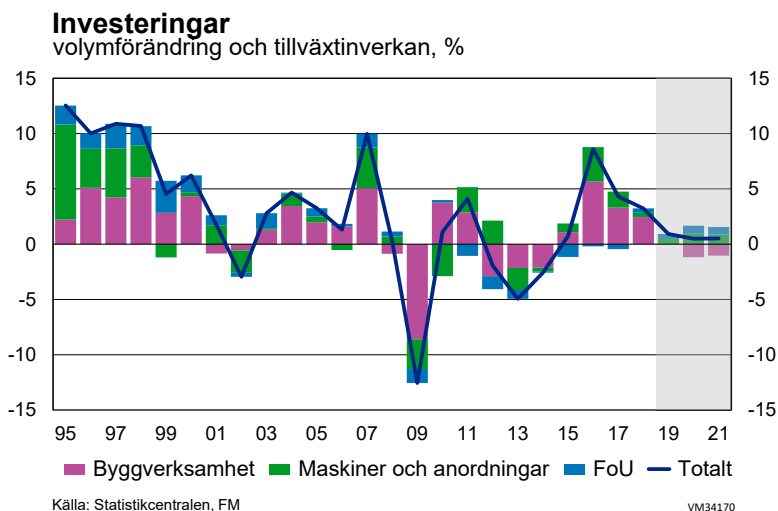
1.3.3 Privata investeringar

Bostadsinvesteringarna minskar – utsikterna för de produktionsmässiga investeringarna ljusa

De privata investeringarnas tillväxttakt har mattats av, eftersom de ökade endast 0,5 procent under det första kvartalet 2019. De privata investeringarna förväntas börja minska under 2019, när antalet påbörjade bostadsbyggen börjar följa trenden med färre beviljade bygglov. De privata investeringarnas totala ökning försämras under hela prognosperioden av de minskade investeringarna i bostäder och den genomsnittliga tillväxttakten för de privata investeringarna stannar på 1,2 procent. Investeringarnas förhållande till BNP blir kvar på sin nuvarande nivå, drygt 18 procent.

Bostadsproduktionen har hållit en exceptionellt hög nivå under de två senaste åren med cirka 45 000 påbörjade bostadsbyggen om året. Antalet beviljade bygglov har emellertid minskat som väntat under början av året med nästan en tredjedel jämfört fjolåret. Trots det påbörjades något överraskande fler bostadsbyggen i början av året än under motsvarande period i fjol. I prognosen uppskattas antalet påbörjade bostadsbyggen minska till 38 000 i år och fortsätta att minska nästa och därpå följande år. Bostadsinvesteringarna är trots det på en god nivå och förväntas inte rasa. Renoveringsinvesteringarna förutspås öka i relativt stadig takt på 1–2 procent per år under hela prognosperioden.

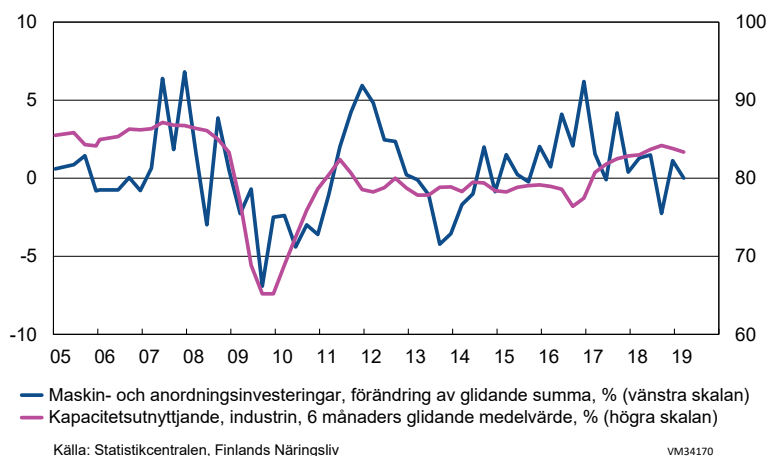

Utsikterna för de produktionsmässiga investeringarna är tämligen ljusa, trots att investeringstakten är anspråkslös i år. Flera omfattande miljardprojekt bereds inom Finlands ekonomi. Situationen är exceptionell, eftersom så här många projekt av den typen aldrig tidigare varit under arbetet på samma gång. I synnerhet inom skogsindustrin planeras många produktionsanläggningar som är bättre än tidigare anläggningar med tanke på miljökonsekvenserna.

Alla de projekt som är under beredning är förknippade med många olika stadier bland annat med tanke på tillståndsprocessen, vilket medför att det är osäkert när själva arbetet infaller. Konjunkturläget kan också ändra och eventuellt påverka det slutliga investeringsbeslutet. Dessa projekt ökar industribyggandet och sannolikt i ett senare skede också lagerbyggandet.

Maskin- och anläggningsinvesteringarna uppskattas likaså öka klart under prognosperioden. I prognosen ingår ett höjt antagande om projekt som kommer att genomföras från en miljard till cirka 1,5 miljarder euro, eftersom beslut redan har fattats om en del av projekten och speciellt eftersom flera nya projekt har anmälts. Stora projekt som enligt planerna ska påbörjas 2019–2021 finns för cirka sju miljarder euro.

Investeringar och kapacitetsutnyttjande

Offentliga investeringar ligger till grund för speciellt tillväxten inom annat husbyggnad än bostäder, såsom inom jord- och vattenbyggnad. Utvecklingen av bygglov för sjukhus och skolor är positiv och flera påbörjade byggen är att vänta.

Utgifterna för forskning och utveckling förutspås öka också i år, såsom framgick av bland annat Finlands näringslivs investeringsförfrågan som genomfördes i början av året. Även de offentliga investeringarna i forskning och utveckling ökar.

Tabell 9. Realinvesteringar enligt kapitalvarutyp

	2018	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	andel, %	procentuell volymförändring					
Husbyggnad	50,3	10,1	6,6	4,9	-1,0	-1,6	-2,2
Bostäder	30,3	10,7	6,5	5,4	-2,4	-4,5	-4,5
Övriga hus	20,0	9,4	6,8	4,3	1,2	2,6	1,0
Anläggningsverksamhet	9,5	9,9	1,9	0,5	5,4	-3,8	0,2
Maskiner och apparater	22,6	13,7	6,1	1,6	2,0	4,2	3,8
FoU-investeringar ¹	17,6	-0,9	-2,3	2,2	2,5	4,1	3,7
Totalt	100,0	8,6	4,3	3,2	0,9	0,5	0,5
Privata	81,5	8,7	4,8	3,3	0,4	1,8	1,2
Offentliga	18,5	8,0	2,4	3,0	3,3	-5,3	-2,5
		procent					
Investeringarnas andel av BNP (till löpande priser)							
Fasta investeringar		22,0	22,3	22,5	22,3	22,2	22,1
Privata		17,8	18,2	18,3	18,1	18,2	18,3
Offentliga		4,1	4,1	4,2	4,2	4,0	3,8

1) Innehåller odlade tillgångar och produkter som skyddas av immateriell äganderätt

1.3.4 Offentliga investeringar

Knappt tjugo procent av de totala investeringarna är offentliga investeringar, av vilka drygt hälften består av lokalförvaltningens och knappt hälften av statens investeringar. Socialskyddsfondernas andel är mycket liten. Av de offentliga investeringarna är trettio procent investeringar i jord- och vattenbyggande, och andelen övriga byggnadsinvesteringar är ungefär lika stor. Forsknings- och utvecklingsinvesteringarnas andel är en dryg fjärdedel, och investeringarna i maskiner och anläggningar utgör drygt tio procent.

De offentliga investeringarna ökar rejält i år på grund av ökningen av lokalförvaltningens investeringar. Bland annat investeringarna i infrastrukturen och det livliga byggandet av sjukhus ligger till grund för ökningen. De offentliga investeringarna beräknas börja minska nästa år till följd av att statsförvaltningens investeringar krymper, och stanna på den nivån 2021. I prognosen ingår inte den offentliga ekonomins investeringstillägg enligt statminister Rinnes regeringsprogram.

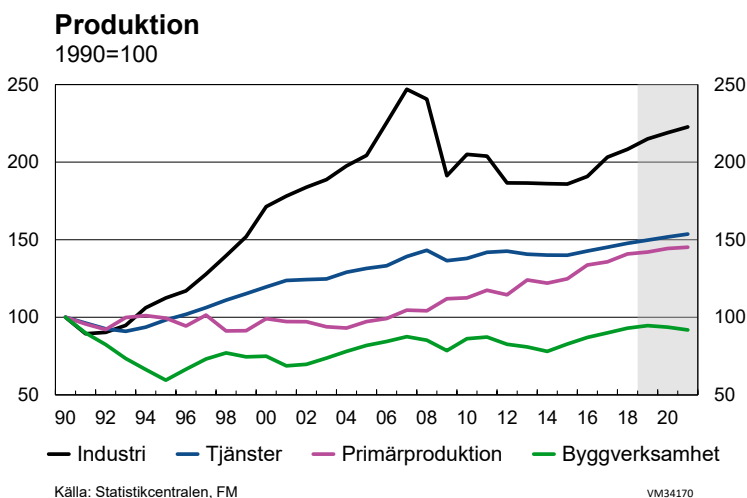
1.4 Inhemsk produktion

1.4.1 BNP

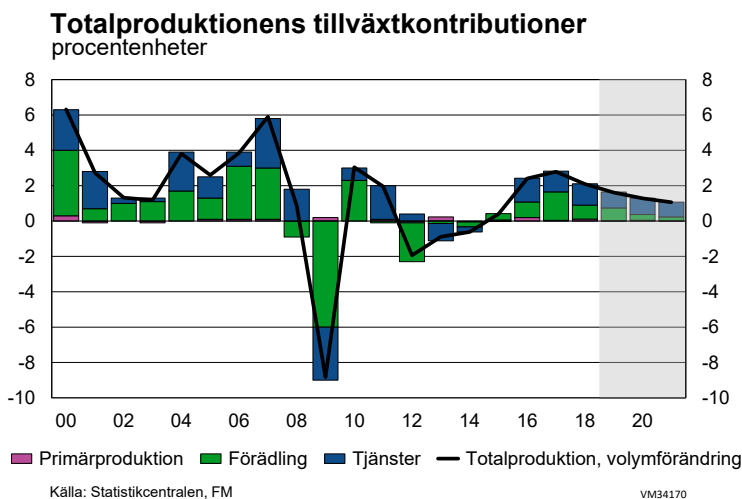
Den ekonomiska tillväxten fortsätter i långsammare takt

Den ekonomiska tillväxten mattades av i början av året. Värdeökningen i hela ekonomin var 1,5 procent större i januari–mars än för ett år sedan. Den ekonomiska tillväxten mattades av relativt jämnt inom alla huvudbranscher, men mest inom primärproduktionen då värdeökningen inom jordbruket minskade. Värdeökningen inom förädlingen och tjänsterna ökade emellertid jämfört med fjolåret, så den ekonomiska tillväxten har fortfarande en mycket bred grund. Nivån på den totala värdeökningen är alltså en procent lägre än före finanskrisen, eftersom industriproduktionen fortfarande är klart mindre. Endast kemiindustrins produktion är på en högre nivå än före finanskrisen för mer än tio år sedan.

Ekonomins produktivitet är svag. Arbetets produktivitet per arbetstimme i hela ekonomin minskade i fjol med 0,5 procent och fortsatte i samma takt i början av året, då tjänsternas produktivitet minskade till en knapp procent. Först under fjolåret nådde produktivitetens nivå i Finland nivån före finanskrisen, men är ett tiotal procent bättre än euroområdet i genomsnitt.

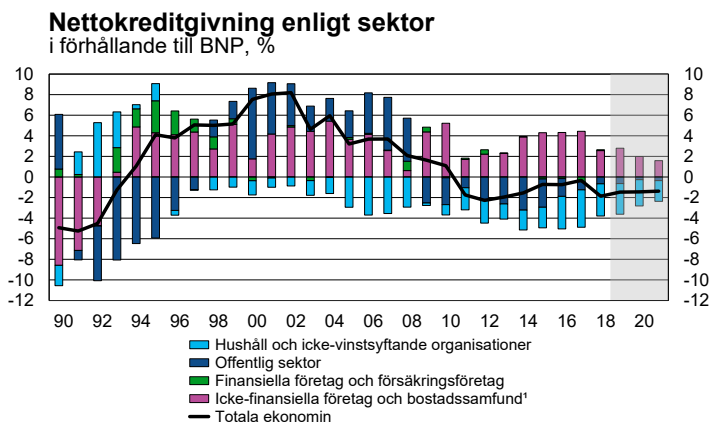

De positiva tecknen i början av året på att produktionen fortsätter finns kvar. Sådana är bland annat orderstocken som är större än genomsnittet inom vissa industribranscher och huvudbranschernas produktionsförväntningar på fortsatt tillväxt samt den livliga bygghverksamheten i tillväxtcentrumen. Det finns å sin sida också fler tecken än tidigare på tillväxtbegränsningar, eftersom det fortfarande råder brist på yrkeskunnig arbetskraft på många verksamhetsställen och bristen på efterfrågan är vanligare än i slutet av fjolåret inom många branscher i det privata affärlivet. Tillväxthinder finns vid mer än hälften av företagen inom industrin, byggandet och företag inom servicebranscherna.

Trots hindren för produktionstillväxten kommer ekonomin att vara fortsatt aktiv ännu i år på bred bas. Tillväxten bottnar i ökningen av orderingången inom industrin, som tyder en fortsatt internationell efterfrågan, de många påbörjade nybyggnads- och reparationsprojekten samt ökningen i tjänsteproduktionen. Även om den snabbaste tillväxtfasen förefaller vara förbi, indikerar Finlands näringslivs konjunkturförfrågningar att den positiva fasen fortsätter åtminstone det kommande halvåret. Dessutom stöder prognosens bakgrundsantaganden om en fortsatt växande världshandel och världsekonomi den exportinriktade industriproduktionen och därmed indirekt även affärlivets tjänsteproduktion. I synnerhet den ökande importen från Finlands viktigaste handelsområde Europa främjar den finska industri som tillverkar investerings- och mellanprodukter. Tack vare den breda tillväxtbasen och det positiva tillväxtöverhänget kommer värdeökningen i hela ekonomin att öka med drygt 1,5 procent i år. Nästa och därpå följande år fortsätter tillväxttakten att avta, men totalproduktionen kommer ändå att öka med drygt en procent 2020 och 2021.

Flera risker är förknippade med prognosen ovan. Ett flertal osäkerhetsfaktorer kan leda till en sämre utveckling än den som förutspått, vilket kan försämra den internationella efterfrågan och därigenom störa industriproduktionen som framför allt tjänar exporten. En utveckling som är bättre än den förutspådda kan å sin sida leda till kapacitetsökningar inom industrin och tjänsteproduktionen, tack vare att många investeringsplaner sätts i verket.

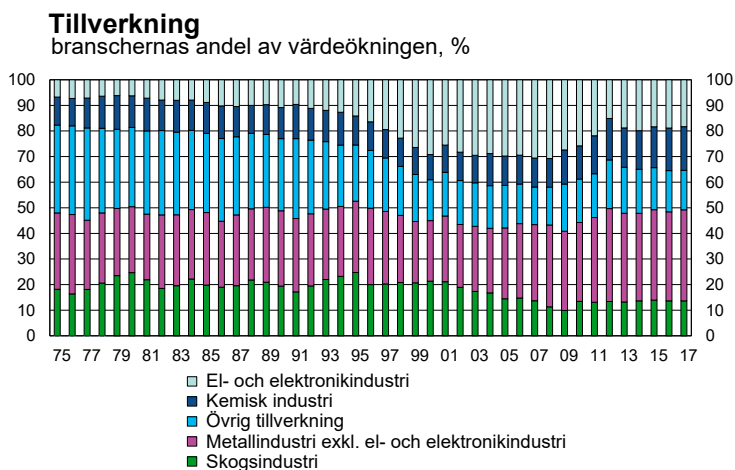
Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

1.4.2 Förädling

Industriproduktionens tillväxt mattas av

Industrins konjunkturfas börjar så småningom mattas av. Industriproduktionen ökade i början av året med en procent från året innan, klart långsammare än i fjol. Med undantag av skogsindustrin ökade produktionen inom övriga industrigrenar ytterligare. Produktionstillväxten stöddes speciellt av den ökade produktionen inom el- och elektronikindustrin samt kemiindustrin. Kemiindustrins omsättning ökade i hemlandet, medan el- och elektronikindustrins verksamhet ökade inom exporten. Skogsindustrins produktionsvolym minskade då priserna steg klart snabbare än värdet.

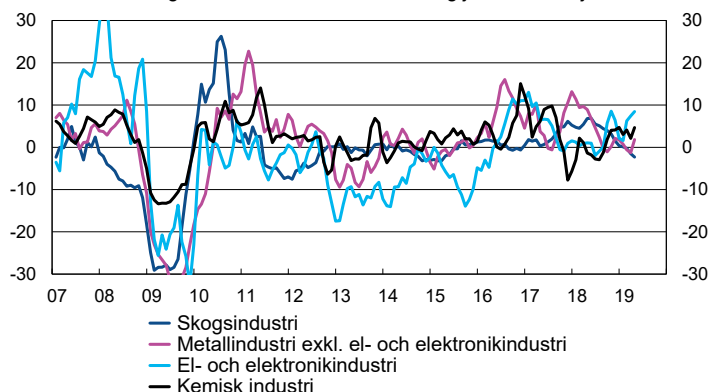
Källa: Statistikcentralen

VM34170

Merparten av industriproduktionen är råvaror och investeringsvaror som går på export. Efterfrågan på dessa upprätthåller tillväxten inom världsekonomin och världshandeln samt det högre kapacitetsutnyttjandet. Den finska företagsverksamhetens kostnadskonkurrenskraft mätt i nominella enhetsarbetskostnader förbättrades däremot inte längre i fjol jämfört med euroområdet. Ökningen av värdet av industriföretagens nya order mattades av till 2,1 procent i början av året. Orderstocken var å sin sida fortfarande på en genomsnittlig nivå inom många branscher. Metallindustrin vann flest nya order, men antalet order ökade även inom kemiindustrin. Industrins produktionsförväntningar för det kommande halvåret är alltså fortfarande positiva.

Volymindex för industriproduktionen per bransch

3 månaders glidande medelvärde, förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen

VM34170

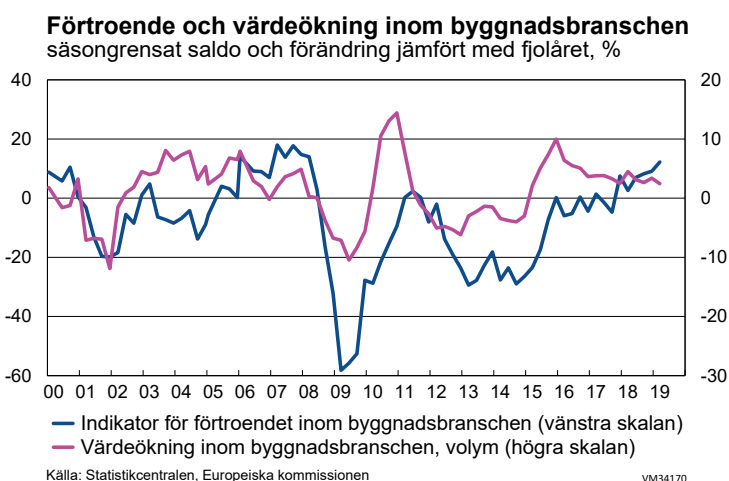
Enligt konjunkturenkäterna förväntas tillväxten fortsätta inom den närmaste framtiden i skogs-, kemi-, livsmedels-, byggmaterial- och metallindustrin. De svagaste produktionsförväntningarna finns däremot i tryckeri- samt textil- och beklädnadsindustrin. Inom skogsindustrin ökar produktionen till följd av efterfrågan på massa, kartong och sågvaror. Skogsindustrins tillväxt främjas dessutom av en ökning av branschens kapacitet. Metallindustrin fick flera order speciellt på transportmedel som garanterar produktionen för flera år framåt. Industriproduktionen i sin helhet ökar med knappt tre procent i år tack vare positiva konjunkturutsikter och nya order samt produktionen i början av året.

De närmaste åren kommer exportefterfrågan att öka dämpat då tillväxten inom världshandeln fortsätter och importen väntas öka nästa och därpå följande år särskilt på de marknader i Europa som är viktiga för de finländska företagen. Ökningarna av produktionskapaciteten och företagens ansträngningar att förbättra sina produkters konkurrenskraft stöder industrins produktionsförutsättningar under kommande år. Kostnadskonkurrenskraften hotar enligt prognosen att försämrans i relation till euroområdet nästa år. Värdeökningen inom industrin ökar med cirka två procent nästa år, men avtar till en takt på drygt 1,5 procent 2021. Trots tillväxten blir nivån på industriproduktionen en tiondel mindre 2021 än under toppåret 2007.

Byggandet börjar minska

Byggandet stödde den totala produktionen ännu i början av året. Värdeökningen inom byggandet var fortsatt stark på mer än 2,5 procent. Flera stora byggnadspro-

jekt pågår redan och det senaste halvåret har arbetet inletts på nya byggplatser. Tillväxten främjades också av mångsidigheten i byggandet. Flyttningsrörelsen ökar efterfrågan på bostäder i tillväxtcentrumen och företagen har startat projekt för att utvidga och ersätta kapaciteten, vilket återspeglas i byggandet av kontors-, industri- och jordbrukslokaler. Nybyggnationen är dock livligare i tillväxtcentrumen än utanför dem, det vill säga tillväxten är regionalt sett ojämnt fördelad. I synnerhet i fråga om bostadsbyggnader och offentliga byggnader är behovet av reparationsbyggande stort.

Produktionsförväntningarna inom byggverksamheten är alltså relativt positiva, eftersom orderstocken är starkare än genomsnittet. Många byggprojekt kommer visserligen att bli färdiga i år och en del av dem har varit av engångsnatur, så de ersätts inte genast med ett nytt motsvarande byggnadsbestånd. Antalet bygglov har också minskat från sin tidigare höga nivå i flera månader, speciellt inom bostads- samt affärs- och kontorsbyggandet. Byggbranschen dras dessutom med en mer utbredd brist på yrkeskunnig arbetskraft än de övriga huvudbranscherna. Stödd av de pågående byggprojekten kommer produktionen inom byggnadsbranschen att växa med ett par procent i år.

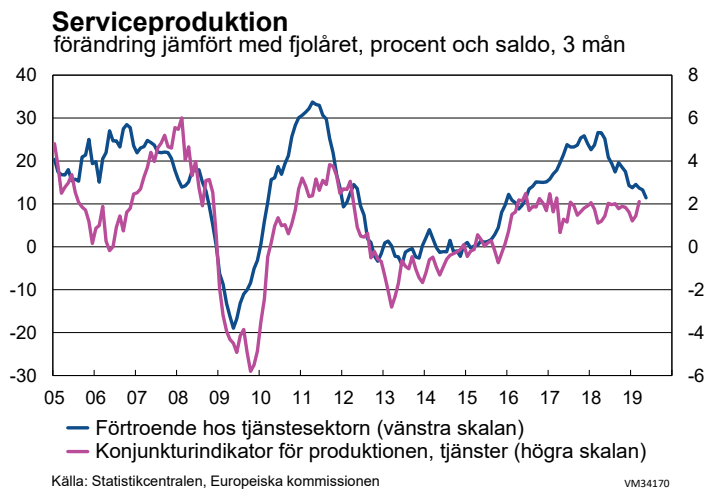
Byggverksamheten fortsätter livlig i tillväxtcentrumen även nästa och därpå följande år, men antalet nya påbörjade byggprojekt ökar inte längre i samma takt som på senare år och därmed börjar byggandet avta. Byggandet av bostadsvåningshus och verksamhetslokaler samt jord- och vattenbyggandet förutspås minska mest. Åren

2020–2021 ligger tyngdpunkten på ett fåtal regionala nybyggnadsprojekt och reparationsbyggande, så värdeökningen inom byggandet minskar med cirka 1,5 procent årligen. Nivån är visserligen fortfarande klart högre än nivån före finanskrisen och nivån 2017.

1.4.3 Tjänster

Tjänsterna stöder den ekonomiska tillväxten

En omstrukturering pågår inom tjänsterna. I allmänhet ökar tjänsteproduktionen mest tack vare de privata tjänsterna, men under det senaste halvåret har värdeökningen inom de offentliga samfundens tjänster klart överstigit ökningen inom de privata servicebranscherna. Värdeökningen inom alla tjänster var 1,5 procent i början av året. Snabbast ökade tjänsteproduktionen inom affärslivet samt informations- och kommunikationsbranscherna. Värdeökningen inom finansierings- och försäkringsverksamheten minskade däremot allt snabbare och försäljningen inom handeln krympte.

Konjunkturläget för de privata tjänsterna är fortfarande positivt. Försäljningen är på väg uppåt och väntas allmänt fortsätta att öka det närmaste halvåret. Bristen på efterfrågan och kompetent arbetskraft inom servicebranscherna bromsar upp tillväxten och mer än hälften av de företag som deltog i konjunkturenkäterna upplever att det finns hinder för tillväxten. Informations- och kommunikationstjänsterna samt fastighetsbranschen har de bästa förutsättningarna för tillväxt. Handeln vän-

tas också öka. Finansierings- och försäkringsverksamhetens försäljningsutsikter är däremot sämre än de övriga branscherna. I år blir värdeökningen inom tjänsterna 1,5 procent högre än under fjolåret.

I fortsättningen stöds tjänsteproduktionen av efterfrågan på slut- och mellanprodukter inom industrin och andra servicebranscher, så förutsättningarna för tillväxt är fortfarande goda inom servicebranscherna. Tjänster som främst riktar sig till konsumenter drar nytta av den förbättrade köpkraften. Den avtagande byggproduktionen minskar emellertid servicebehovet inom branschen. Nästa och därpå följande år avtar tjänsteproduktionens tillväxt något jämfört med i år och fortsätter att växa med drygt en procent per år.

Tabell 10. Produktion per bransch

	2018	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	andel, % ¹	procentuell volymförändring					
Industriproduktion	21,4	2,7	6,5	2,5	2,9	1,9	1,7
Byggande	7,3	5,1	3,3	3,4	1,8	-1,1	-2,0
Jord- och skogsbruk	2,9	7,1	1,5	3,7	0,8	1,6	0,5
Industriproduktion och byggande	28,7	3,2	5,7	2,7	2,6	1,1	0,7
Tjänster	68,4	1,9	1,7	1,8	1,4	1,3	1,2
Produktion till baspris	100,0	2,4	2,8	2,1	1,6	1,3	1,1
Bruttonationalprodukt till marknadspris		2,8	2,7	2,4	1,6	1,2	1,1
Arbetets produktivitet inom samhällsekonomin		2,1	1,9	-0,5	0,6	0,9	0,9

1) Andel av produktionen, löpande priser

1.5 Arbetskraft

En ökning av sysselsättningsgraden till 75 procent kräver nya åtgärder

År 2018 ökade sysselsättningen klart snabbare än vad man skulle kunna anta utifrån den ekonomiska aktiviteten. Under det första kvartalet 2019 avtog emellertid både bruttonationalproduktens och sysselsättningens tillväxt. Trenden för sysselsättningsgraden var 72,4 procent i april.

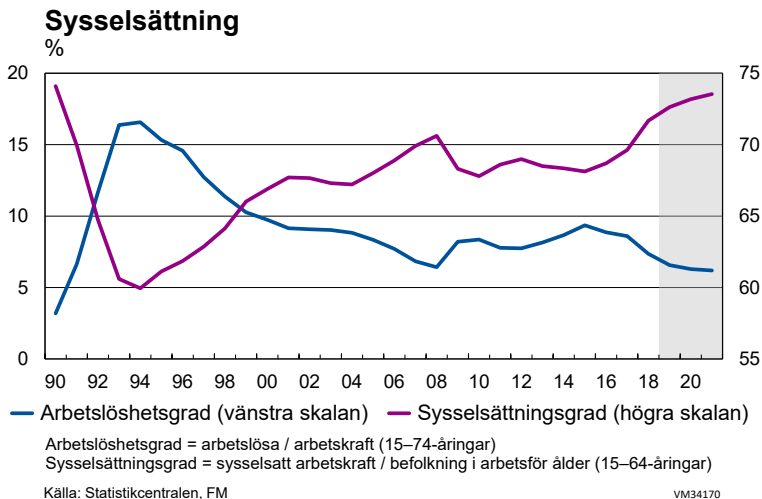
Efterfrågan på arbetskraft förbättrades ytterligare i början av året. Under det första kvartalet 2019 fanns enligt Statistikcentralen något fler lediga platser än ett år tidigare. De finländska företagens sysselsättningsförväntningar var fortfarande höga i

april enligt Europeiska kommissionens förtroendeindikatorer. Mätt i andelen lediga platser av alla arbetstillfällen ligger efterfrågan på arbetskraft i Finland dock bara på EU:s medelnivå.

Antalet sysselsatta ökar med 1,1 procent 2019, även om cirka hälften av ökningen härstammar från det sista kvartalet i fjol. Sysselsättningsgraden för hela 2019 förutspås stiga till 72,6 procent.

Arbetslösheten¹ minskade 2018 mycket snabbt i alla regioner och alla åldersgrupper. I början av 2019 minskade arbetslösheten inte längre och trenden för arbetslöshetsgraden har hållit sig kring 6,6 procent sedan januari.

Sysselsättningsökningen bidrar till att antalet arbetslösa minskar även 2019. Arbetslöshetsgraden för hela 2019 förutspås bli 6,6 procent.

1 I januari publicerades rapporten Työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle (Arbetslöshetens övergripande kostnader för samhället) i publikationsserien för statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-645-4>. På samhällsekonomisk nivå uppskattades att arbetslöshetens övergripande kostnader 2016 var totalt 10,8 miljarder euro. I rapporten redogjorde man också för arbetslöshetens kostnader på individnivå med hjälp av mikrosimuleringsmodellen SISU och bedömde nyttan av och kostnaderna för de arbetskraftspolitiska åtgärderna.

Den avtagande ekonomiska tillväxten och ökningen av de nominella lönerna börjar stegvis försvaga tillväxten av efterfrågan på arbetskraft 2020–2021. En sänkning av arbetslöshetsgraden till siffrorna under konjunkturtoppen före finanskrisen ökar trycket på arbetsmarknaden, vilket för sin del medför större tryck på löneförhöjningar och skapar flaskhalsar i ekonomin.

Ökningen av antalet sysselsatta avtar till 0,5 procent 2020 och till 0,3 procent 2021. Sysselsättningsgraden stiger till 73,5 procent före 2021 då befolkningen i arbetsför ålder minskar ytterligare. Den förutspådda ekonomiska tillväxten räcker ändå inte till att höja sysselsättningsgraden till 75 procent utan omfattande åtgärder.

Då sysselsättningsökningen fortsätter kommer också antalet arbetslös att minska ytterligare under 2020, men då arbetskraftskostnaderna fortsätter att öka allt snabbare slutar arbetslöshetsgraden sjunka vid cirka sex procent under 2021.

Antalet långtidsarbetslösa och dolt arbetslösa minskade fortfarande i början av 2019, vilket har gett utrymme för en sänkning av arbetslöshetsgraden. Enligt Arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik var antalet strukturellt arbetslösa i april 142 000 personer, vilket är 22 000 färre än ett år tidigare. Trots den minskade långtidsarbetslösheten är antalet långtidsarbetslösa bland 20–54-åringar fortfarande klart högre än under den förra konjunkturtoppen 2008.

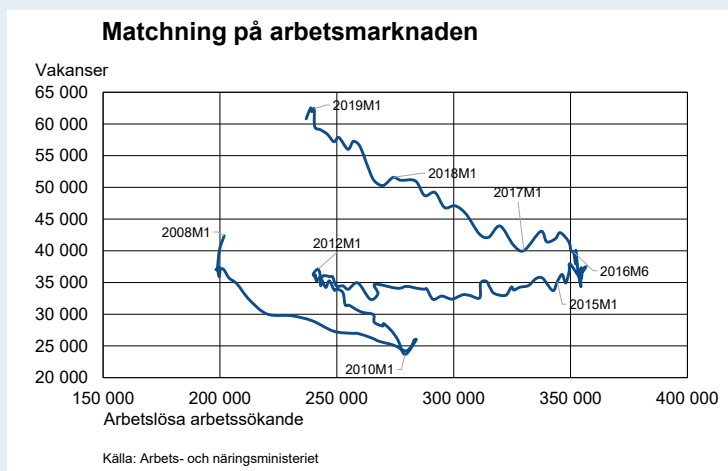
Då arbetsmarknaden skärps kan man redan se flaskhalsar på arbetsmarknaden i vissa yrkesgrupper. Finlands näringslivs konjunkturbarometer och Arbets- och näringsministeriets yrkesbarometer visar att arbetsgivarna har brist på i synnerhet yrkeskunniga bygg- och fastighetsarbetare, lokalvårdare samt sakkunniga inom informations-, hälso- och socialtjänster. En ökning av sysselsättningsgraden till 75 procent skulle kräva att flaskhalsarna på arbetsmarknaden åtgärdas, till exempel med tilläggsutbildningsplatser för branscher som lider av brist på arbetskraft samt ökad fortbildning riktad till arbetslösa.

Tabell 11. Arbetskraftsbalans

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	1000 personer i medeltal per år					
Befolkning i arbetsför ålder (15–74 åringar)	4109	4114	4124	4130	4131	4123
förändring	7	5	10	6	1	-8
Befolkning i arbetsför ålder (15–64 åringar)	3463	3451	3439	3431	3423	3416
förändring	-13	-12	-12	-8	-8	-7
Sysselsättning (15–74 åringar)	2447	2474	2539	2568	2581	2588
därav 15–64 åringar	2379	2403	2465	2492	2505	2512
Arbetslösa (15–74 åringar)	238	233	202	180	173	171
	procent					
Sysselsättningsgrad (15–64 åringar)	68,7	69,6	71,7	72,6	73,2	73,5
Arbetslöshetsgrad (15–74 åringar)	8,9	8,6	7,4	6,6	6,3	6,2
	1000 personer under ett år					
Immigration, netto	16	17	16	15	15	15

KALKYL FÖR ÖKNINGEN AV KOMPATIBILITETEN PÅ ARBETSMARKNADEN

Efterfrågan på arbetskraft har ökat under de senaste åren. Antalet lediga platser började öka kraftigt 2016 och har nästan fördubblats på fem år. Samtidigt har antalet arbetslösa arbetssökande minskat, vilket har lett till en åtstramning på arbetsmarknaden, det vill säga ökningen av antalet lediga platser i relation till arbetslösa arbetssökande. Uppkomsten av flaskhalsar på arbetsmarknaden gör det också svårare att hitta arbetskraft för de lediga arbetsplatserna i vissa yrkesgrupper eller regionalt. Dessa fenomen kan granskas på Beveridgekurvan, som beskriver kompatibiliteten på arbetsmarknaden. I figuren syns åtstramningen på arbetsmarknaden som en förskjutning mot det övre vänstra hörnet. En sådan förändring hänger ofta samman med ett gott konjunkturläge. Särskilt den förskjutning av kurvan utåt från origo som inföll 2012 och 2015 beskriver å sin sida normalt ett kompatibilitetsproblem som uppstått på arbetsmarknaden.

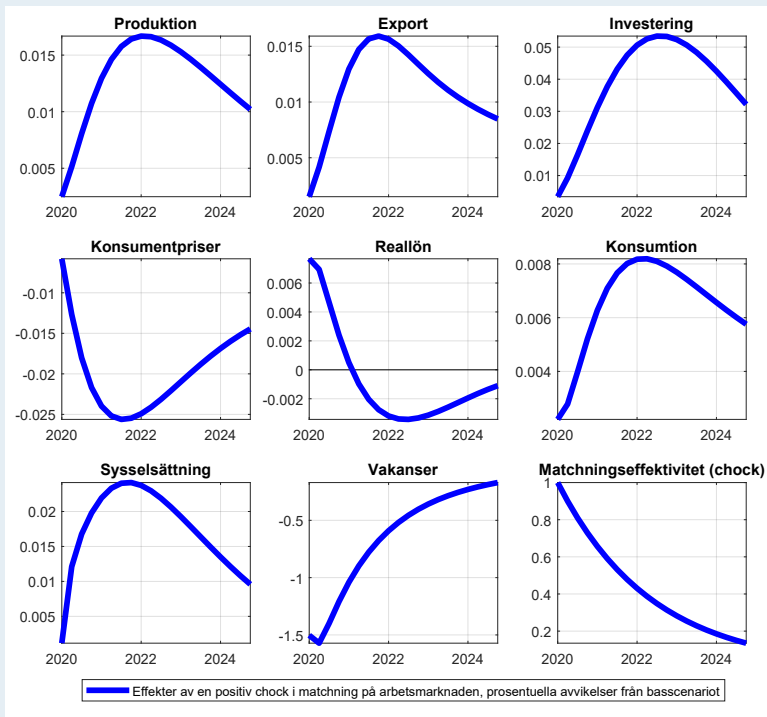
Med ett problem med kompatibiliteten på arbetsmarknaden avses samtidig brist på arbetstagare och arbetsplatser, när det å ena sidan är svårt att hitta arbetstagare med lämplig utbildning och kompetens eller regionalt läge för att fylla de lediga platserna och det å andra sidan råder hög arbetslöshet till exempel på grund av fenomenet med anknypning till förändringar i branschstrukturen eller incitament. Trots att kompatibilitetsproblemen på arbetsmarknaden har lättat något jämfört med 2016, spelar effektiviseringen av matchningen på arbetsmarknaden fortfarande en viktig roll som stöd för sysselsättningen.

I denna kalkyl granskas de totalekonomiska effekterna av en förbättring av kompatibiliteten på arbetsmarknaden med hjälp av Finansministeriets ekonomiska avdelnings makromodell (KOOMA-modellen). Matchningseffektiviteten på arbetsmarknaden beskrivs i KOOMA-modellen som antalet anställningsförhållanden som uppkommit i re-

lation till ekvationen för antalet arbetslösa och antalet lediga platser. Eftersom det inte finns någon exakt indikator för matchningseffektiviteten är kalkylerna inriktade på kvalitativa verkningar som ökar effektiviteten. I kalkylerna har en chock använts för att förbättra matchningseffektiviteten på Finlands arbetsmarknad med en procent i kvartalet i början av 2020. Resultaten har rapporterats som avvikelser till ekonomins jämviktsspår, som till exempel kan vara Finansministeriets ekonomiska avdelnings uppskattning av den ekonomiska utvecklingen, som presenteras i denna publikation.

Matchningseffektiviteten på arbetsmarknaden stärker ekonomin, eftersom ekonomins resurser kan användas mer effektivt. Inverkan på sysselsättningen är positiv eftersom företagen oftare hittar en lämplig arbetstagare för en ledig plats, trots att både antalet arbetslösa och antalet lediga platser minskar. Matchningseffektiviteten ökar produktionen, exporten och investeringarna. Konsumtionen växer cirka hälften mindre än produktionen, delvis för att den reella löneutvecklingen blir negativ på grund av chocken.

En positiv chock för matchningseffektiviteten påverkar ekonomin med fördröjning. Det är följden av en långsam anpassning av löner och priser. En lindring av åtstramningen på arbetsmarknaden minskar trycket på lönerna och de nominella lönerna sjunker. Konsumentpriserna sjunker emellertid till en början mer än lönerna, så den reella löneutvecklingen är positiv under det första året och även därefter sjunker de reella lönerna mer måttfullt än de nominella lönerna. Enligt kalkylen är chockens inverkan på den offentliga ekonomins inkomster liten, men de offentliga utgifterna minskar när arbetslöshetsgraden sjunker till följd av matchningseffektiviteten på arbetsmarknaden.

1.6 Inkomster, kostnader och priser

1.6.1 Löner

År 2018 ökade de nominella förtjänsterna med 1,7 procent mätt med lönenivåindexet. Hela ekonomins lönesumma ökade med 4,7 procent i föl, påskyndad av sysselsättningsökningen.

Avtalsförhöjningarna stiger under 2019 och löneglidningarna som läggs till dessa förutspås öka allt snabbare, då de nominella förtjänsterna ökar med 2,7 procent. Eftersom sysselsättningen fortsätter att öka förutspås hela ekonomins lönesumma öka med 3,8 procent i år.

I och med att arbetslöshetsgraden sjunker och flaskhalsarna på arbetsmarknaden ökar uppskattas inkomstnivån under de närmaste åren stiga så att den närmar sig den genomsnittliga årliga tillväxttakten på cirka tre procent under 2000-talet. År 2020 ökas höjningen av inkomstnivån också tillfälligt av att nedskärningarna av semesterpenningen bortfaller. De nominella förtjänsterna förutspås då öka med 3,3 procent och hela ekonomins lönesumma med 3,8 procent. År 2021 ökar de nominella förtjänsterna med 3,1 procent och hela ekonomins lönesumma med 3,4 procent.

Tabell 12. Disponibel inkomst

	2018	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	andel, %	procentuell förändring					
Löntagares kompensationer	47,3	1,7	0,6	3,9	3,1	4,0	3,2
Löner och arvoden	39,1	1,4	2,2	4,7	3,8	3,8	3,4
Arbetsgivares socialskyddsavgifter	8,2	2,5	-5,9	1,4	-0,4	4,7	2,5
Förmögenhets- och företagarinkomst, net	22,2	7,7	6,8	3,6	6,6	3,7	4,5
Skatter på produktion och import minus subventioner	13,2	5,9	1,4	5,2	2,9	2,0	2,2
Nationalinkomst	100,0	3,8	2,4	4,1	4,0	3,6	3,4
Disponibel inkomst		3,7	2,7	3,6	3,8	3,3	3,2
Bruttonationalinkomst, md euro		219	224	233	242	249	257

Tabell 13. Index för löntagarnas förtjänstnivå och arbetskostnaderna per producerad enhet

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	procentuell förändring					
Avtalslöneindex	0,6	-0,3	1,2	2,0	2,3	2,1
Löneglidning m.m.	0,3	0,5	0,5	0,7	1,0	1,0
Förtjänstnivåindex	0,9	0,2	1,7	2,7	3,3	3,1
Real förtjänstnivå ¹	0,5	-0,5	0,6	1,5	1,9	1,3
Medelinkomst ²	0,7	0,3	2,1	2,8	3,4	3,2
Enhetsarbetskostnad i hela samhällsekonomin ³	-0,8	-2,1	2,0	1,4	2,6	2,2

1) Förtjänstnivåindex dividerat med konsumentprisindex.

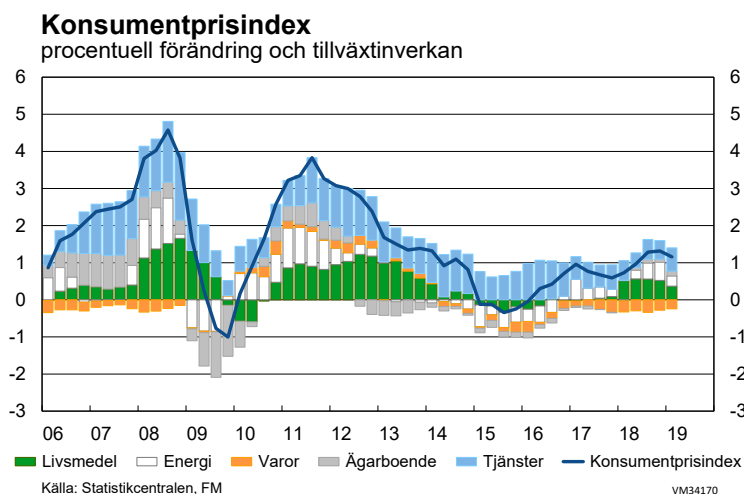
2) Hela samhällsekonomin lönesumma dividerad med löntagarnas arbetstimmar.

Siffrorna påverkas av strukturförändringar i samhällsekonomin.

3) Löntagaresättningarna dividerade med volymen av bruttofördlingsvärdet till baspris.

1.6.2 Konsumentpriser

Under det första kvartalet 2019 var det nationella konsumentprisindexets årliga förändring 1,2 procent, medan inflationen 2018 var 1,1 procent. I synnerhet prisstegringen på tjänster tilltog i början av året jämfört med föregående år: under det första kvartalet 2019 steg priserna med 1,8 procent jämfört med året innan, medan ökningen i fjol var i genomsnitt 1,3 procent. Skattehöjningarnas effekt på konsumentpriserna var däremot mindre än året innan.

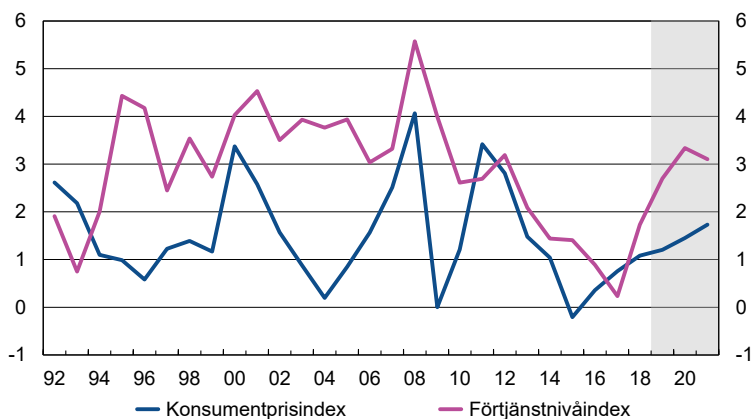

Inflationen för 2019 förutspås uppgå till 1,2 procent. Som helhet har inflationstrycket ökat jämfört med året innan, men skatthöjningarnas effekt blir mindre i år än under fjolåret. I takt med den stigande inkomstnivån väntas priserna på tjänster fortsätta att stiga snabbare än året innan. Varuprisernas inverkan på inflationen är negativ precis som under 2018, vilket leder till att den underliggande inflationen är fortsatt måttlig. Priserna på livsmedel, alkohol och tobak väntas stiga till följd av skatthöjningarna, men tillväxten är långsammare än året innan. Fatpriset på råolja i euro stannar på nästan samma nivå som föregående år i prognosen, men det höjda elpriset stöder stegringen av energipriserna.

Inflationstrycket i sin helhet väntas öka långsamt under de följande åren av prognosperioden. Den stigande inkomstnivån väntas efter hand avspeglas i priserna i större omfattning och konsumtionsefterfrågan väntas öka i jämn takt. I euroområdet väntas marknadsräntorna börja stiga långsamt under prognosperioden, vilket för sin del dämpar inflationen. Åren 2020 och 2021 väntas det nationella konsumentprisindexet stiga med 1,5 procent och 1,7 procent.

Enligt Europeiska centralbankens expertbedömningar från mars 2019 väntas inflationen i euroområdet avta till 1,2 procent 2019 från 1,7 procent i fjol. Den huvudsakliga orsaken till detta är att energins prisinflation avtar klart och tydligt. Därefter väntas inflationen stiga till 1,5 procent 2020 och till 1,6 procent 2021. I hemlandet förutspås inflationen alltså stanna nära medelvärdet för euroområdet under prognosperioden.

Konsumentpris- och förtjänstnivåindex förändring jämfört med fjolåret, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34170

Tabell 14. Prisindex

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	procentuell förändring					
Exportprisindex ¹	-1,9	3,3	3,8	1,9	2,1	1,8
Importprisindex ¹	-2,2	3,8	3,6	2,4	2,4	1,8
Konsumentprisindex	0,4	0,7	1,1	1,2	1,5	1,7
Harmoniserat konsumentprisindex	0,4	0,8	1,2	1,3	1,5	1,7
Basprisindex för hemmamarknadsvaror inklusive skatter	-1,2	4,9	4,7	2,0	2,4	2,3
Byggnadskostnadsindex	0,5	0,3	2,2	1,8	2,3	2,4

1) Enligt nationalräkenskaperna

2 Offentlig ekonomi

2.1 Samtliga offentliga samfund

Den högkonjunktur som i tre år har rått inom Finlands ekonomi har förbättrat de offentliga finanserna. Under fjolåret minskade underskottet i de offentliga finanserna än en gång jämfört med året innan. Trots det gynnsamma konjunkturläget uppvisar de offentliga finanserna ett underskott under prognosperioden. I början av nästa decennium förutspås den ekonomiska tillväxten avta och saldot i de offentliga finanserna igen börja försvagas.

Den offentliga skulden i förhållande till BNP har minskat till under 60 procent. I euro fortsätter ändå den offentliga ekonomins skuldsättning under prognosperioden. Trots ekonomins gynnsamma utveckling har den offentliga skuldkvoten minskat mycket långsamt. Den offentliga skuldkvoten börjar åter stiga i början av nästa decennium.

De offentliga finanserna har fortfarande allvarliga strukturella problem. Befolkningen åldras, vilket syns som ett tillväxttryck i pensions-, vård- och omsorgskostnaderna även i framtiden. De ålders-bundna utgifterna ökar de offentliga utgifterna med i genomsnitt cirka 0,5 miljarder euro årligen. De offentliga finansernas buffertar inför följande recession är tunna även efter uppgångsperioden, vilket beror på de ökade utgifterna på grund av att befolkningen åldras.

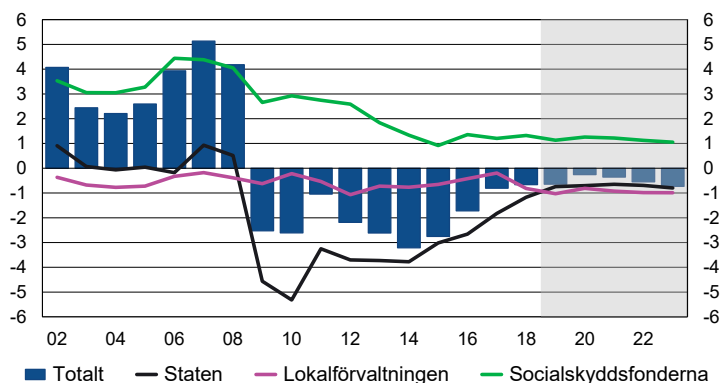
Statsförvaltningen var i fjol den sektor av den offentliga ekonomin som uppvisade det största underskottet. Underskottet minskar ännu under innevarande år tack vare den föregående regeringens anpassningsåtgärder och den ekonomiska tillväxten. När de redan fastställda anpassningsåtgärderna har verkställts och konjunkturen planar ut slutar underskottet i statsfinanserna att minska.

Lokalförvaltningens saldo försämrades i föl av den svaga ökningen av skatteintäkterna och av kon-sumtionsutgifterna som samtidigt ökade. Lokalförvaltningens utgifter fortsätter att öka snabbt också i år. Lokalförvaltningens saldo belastas av den ökning av servicebehovet som beror på den åldrande befolkningen. Det sammanlagda underskottet för statsförvaltningen och lokalförvaltningen uppgår vid decennieskiftet till 3,8 miljarder euro.

Arbetspensionsanstalterna som hör till socialskyddsfonderna uppvisar ett klart överskott. Arbetspensionsanstalternas överskott ligger kvar på cirka en procent under prognosperioden. Å ena sidan ökar pensionsutgifterna i rask takt, men å andra sidan ökar den skäliga ekonomiska utvecklingen pensionsavgiftsintäkterna medan räntehöjningen förbättrar kapitalinkomsterna. De övriga socialskyddsfonderna uppvisar ett litet överskott. Arbetslöshetsutgifterna beräknas minska ytterligare och man utgår från att arbetslöshetsförsäkringsavgiften sänks under prognosperioden. Sänkningen av arbetslöshetsförsäkringsavgiften minskar de övriga socialskyddsfondernas överskott så att det är nästan i balans.

Utgiftsgraden, det vill säga utgifterna i förhållande till BNP, sjönk ytterligare i föl. Utgiftsgraden har sjunkit med fem procentenheter från toppnoteringen 2014. Åtgärderna för att dämpa ökningen av utgifterna och de sänkta arbetslöshetsutgifterna har bidragit till att sänka utgiftsgraden. Utgiftsgraden stannar i närheten av 52 procent under de närmaste åren. Skattegraden, det vill säga den andel av BNP som skatterna och avgifterna av skattenatur står för, har minskat på grund av skattelättnader och konkurrenskraftsavtalet. Skattegraden förblir i stort sett oförändrad under de närmaste åren.

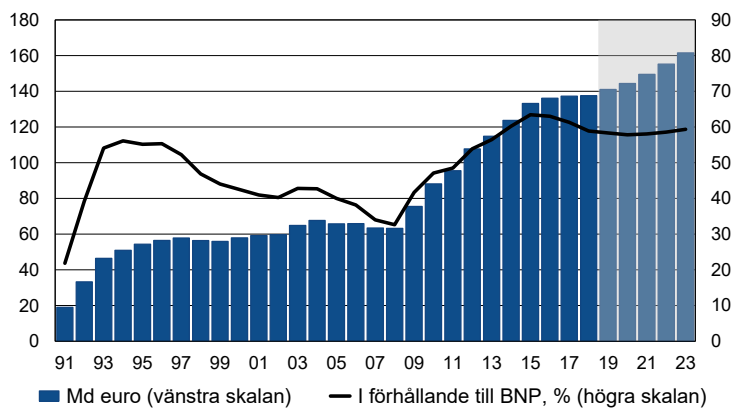
Offentliga sektorns finansiella sparande i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

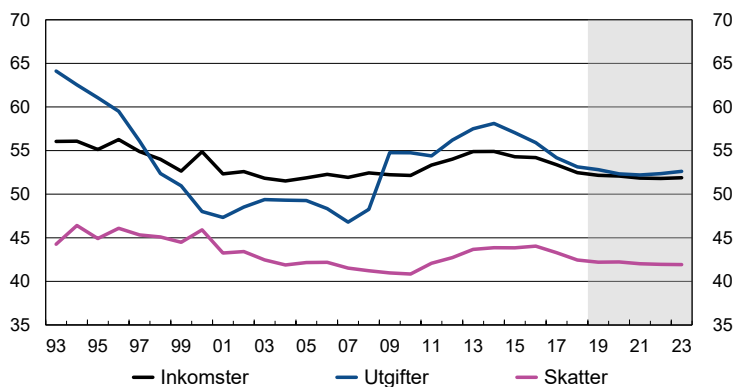
De offentliga samfundens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens inkomster, skatter och utgifter i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 15. Offentliga samfund¹⁾

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Direkta skatter	35,6	37,2	37,4	39,4	40,5	42,0
Skatter på produktion och import	31,1	31,5	33,1	33,5	34,1	34,7
Socialförsäkringsavgifter	28,0	27,3	28,0	28,4	30,1	30,7
Skatter och socialskyddsavgifter totalt ²⁾	95,2	97,0	99,1	102,1	105,4	108,2
Övriga inkomster ³⁾	22,5	23,5	24,1	24,8	25,3	26,1
erhållna räntor	1,9	1,8	1,9	1,7	1,9	2,0
Inkomster totalt	117,1	119,5	122,6	126,1	130,0	133,5
Konsumtionsutgifter	51,5	51,5	53,1	54,9	56,9	58,8
Subventioner	2,7	2,7	2,7	2,8	2,7	2,8
Socialförmåner och -bidrag	42,2	42,6	43,1	44,0	45,0	46,3
Övriga transfereringar	5,7	5,3	5,7	5,6	5,8	6,0
Subventioner och transfereringar totalt	50,6	50,6	51,5	52,3	53,5	55,1
Kapitalavgifter ⁴⁾	9,2	9,5	9,9	10,5	10,3	10,3
Övriga utgifter	9,5	9,7	9,6	9,9	10,0	10,3
erhållna räntor	2,3	2,2	2,0	2,0	2,0	2,0
Utgifter totalt	120,8	121,3	124,1	127,7	130,7	134,4
Nettoutlåning (+) / nettoupplåning (-)	-3,7	-1,8	-1,6	-1,6	-0,6	-0,9
Statsförvaltningen	-5,7	-4,1	-2,7	-1,8	-1,7	-1,7
Lokalförvaltningen	-0,9	-0,4	-1,9	-2,5	-2,0	-2,4
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,0	2,4	2,4	2,7	2,9
Övriga socialskyddsfonder	0,5	0,7	0,7	0,4	0,5	0,3
Primärt överskott ⁵⁾	-3,3	-1,3	-1,4	-1,2	-0,5	-0,9

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Innehåller kapitalsskatter

3) Inkl. kapitaltransfereringar och förlitning av kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

Tabell 16. Parametrar för den offentliga ekonomin

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	i förhållande till BNP, %					
Skatter och socialskyddsavgifter	44,0	43,3	42,4	42,2	42,2	42,0
Den offentliga sektorns utgifter ¹	55,9	54,2	53,1	52,8	52,3	52,2
Den offentliga sektorns nettoutlåning	-1,7	-0,8	-0,7	-0,6	-0,3	-0,4
Statsförvaltningen	-2,7	-1,8	-1,2	-0,7	-0,7	-0,7
Lokalförvaltningen	-0,4	-0,2	-0,8	-1,0	-0,8	-0,9
Arbetspensionsanstalterna	1,1	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1
Övriga socialskyddsfonder	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,1
Primärt överskott ²	-1,5	-0,6	-0,6	-0,5	-0,2	-0,3
Den offentliga sektorns skuld	63,0	61,3	58,9	58,3	57,8	58,1
Statsskulden	47,4	47,2	44,9	44,2	43,4	43,2
Sysselsättning inom den offentliga sektorn, 1000 personer	614	619	619	619	616	615
Staten	131	131	131	131	129	128
Lokalförvaltningen	472	476	476	476	475	475
Socialskyddsfonderna	11	11	11	11	11	11

1) EU harmonisering

2) Nettoutlåning utan nettoräntor

2.2 Statsförvaltningen

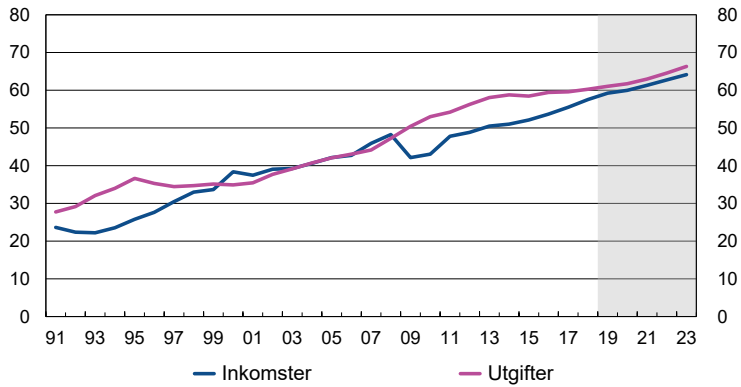
Underskottet i statsfinanserna har minskat de senaste åren men den gynnsamma utvecklingen upphör i början av 2020-talet. Den största orsaken till förbättringen av statsfinanserna har varit de ökade skatteintäkterna, framför allt de snabbt tilltagande inkomstskatterna och mervärdesskatten. Utgiftsökningen har för sin del bromsats upp av anpassningsåtgärder som Sipiläs regering fastställt. Även de sänkta arbetsgivaravgifterna som ingår i konkurrenskraftsavtalet och de tillfälliga nedskärningarna av semesterpenningen har minskat de löner och kollektiva avgifter som staten betalar under de senaste åren. På motsvarande sätt ökar bortfallet av den tillfälliga nedskärningen av semesterpenningen lönerna och de kollektiva avgifterna under 2019.

År 2020 stannar underskottet i statsfinanserna på samma nivå som året innan, eftersom ökningen av skatteintäkterna avtar i takt med att den ekonomiska tillväxten mattas av. Inkomstöverföringarna till lokalförvaltningen ökar också på grund av bland annat kompensering för nedskärningar som gjorts i statsandelarna. Statens ränteutgifter har minskat betydligt de senaste åren och beräknas minska ytterligare under 2020 och 2021. Trots den positiva utvecklingen är statens underskott fortfarande mycket stort i slutet av prognosperioden.

Statsskulden minskade i fjol med 0,8 miljarder euro på grund av exceptionella faktorer. I slutet av året uppgick statsskulden till 105 miljarder euro. Statens budgetekonomi uppvisar ett underskott under kommande år och staten skuldsätter sig under prognosperioden. Skuldsättningen är emellertid betydligt långsammare än under decenniets första år. Statsskulden uppskattas uppgå till cirka 111 miljarder euro 2021, vilket är cirka 43 procent i relation till BNP. Från och med 2021 ökas statsskulden med anslagen som budgeterats för försvarsmaktens jaktplansprojekt.

Statens inkomster och utgifter

md euro

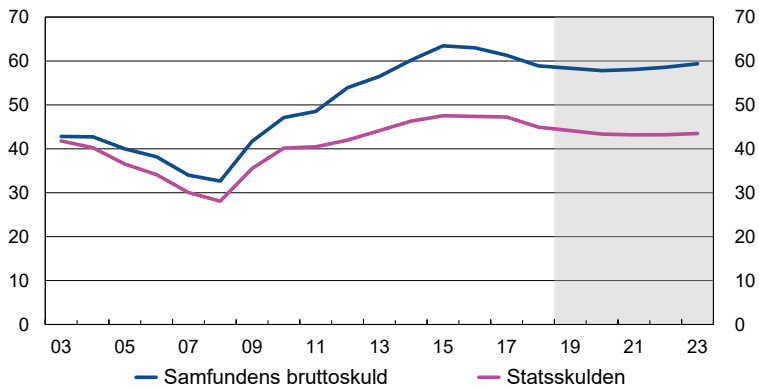

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

De offentliga samfundens skuld

i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 17. Statsförvaltning ¹⁾

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Direkta skatter	13,7	14,4	14,9	15,8	16,1	16,7
Skatter på produktion och import	31,1	31,5	33,1	33,5	34,1	34,7
Sociala avgifter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Skatter och sociala avgifter, totalt ²	45,3	46,9	48,7	50,0	50,9	52,2
Övriga inkomster ³	8,7	8,8	9,0	9,0	8,9	8,9
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Inkomster totalt	54,0	55,7	57,7	59,1	59,8	61,1
Konsumtionsutgifter	14,0	13,5	13,6	13,8	14,3	14,7
Subventioner och övriga transfereringar	38,8	39,5	40,2	40,3	41,0	41,9
till övriga offentliga samfund	27,1	28,1	28,4	28,4	28,9	29,5
Ränteutgifter	2,2	2,1	1,9	1,9	1,8	1,8
Kapitalavgifter ⁴	4,8	4,7	4,7	4,9	4,5	4,3
Utgifter totalt	59,7	59,7	60,4	60,9	61,5	62,8
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-5,7	-4,1	-2,7	-1,8	-1,7	-1,7
Primärt överskott ⁵	-3,8	-2,3	-1,0	-0,1	-0,2	-0,1

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Kapitalskatter inkl.

3) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar (kapitalskatter exkl.) och förslitning av fast kapital

4) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

5) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.3 Lokalförvaltning

Lokalförvaltningens ekonomiska situation försämrades avsevärt 2018, när lokalförvaltningens inkomster ökade endast en aning medan utgifterna samtidigt ökade kraftigt. Utgiftsökningen verkar ha varit fortsatt kraftig också i början av året. Lokalförvaltningens underskott ökar ytterligare i år jämfört med fjolåret. Utgifterna ökar på grund av det växande behovet av social- och hälsovårdstjänster, löneförhöjningarna inom kommunsektorn och bortfallet av nedskärningarna av semesterpenningen enligt konkurrenskraftsavtalet. Effekten av att semesterpenningen återställs syns till största delen redan 2019. Investeringsutgifterna fortsätter också att öka eftersom nybyggnationen och renoveringen av sjukhus, skolor, trafikleder och kommunalteknik är fortsatt livlig.

År 2019 ökar lokalförvaltningens intäkter relativt väl tack vare skatteintäkterna, men räcker ändå inte till att täcka utgifterna. Kommunernas skatteintäktsökning påskyndas av bland annat ökningen av löneinkomsterna och skatteintäktsökningen av engångsnatur på grund av att uppbörden av kvarskatter tidigareläggs. Statsbidragen minskar däremot under 2019 jämfört med året innan, vilket beror på bland annat justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna. Enligt Sipiläs regeringsprogram görs inte heller någon indexhöjning av kommunernas statsandelar 2019.

Utvecklingskalkylen för lokalförvaltningen för 2020–2021 är en belastningskalkyl där endast redan preciserade åtgärder som påverkar kommunekonomin och som har inkluderats i planen för de offentliga finanserna från våren 2019 beaktas. Kalkylen innehåller inte kommunernas och samkommunernas egna åtgärder för 2020–2021. De beaktas i utvecklingskalkylen först när budgetarna är klara. Kommunalskatteprocenten har hållits densamma som för 2019. Åtgärderna i statminister Rinnes regeringsprogram har inte beaktats i utvecklingskalkylen.

Tillväxttrycket på lokalförvaltningens konsumtionsutgifter orsakas av att befolkningen åldras, vilket ökar utgifterna för hälsovård och omsorg. Med tanke på hela den kommunala ekonomin dämpas tillväxttrycket av att behovet av utbildningstjänster minskar, vilket beror på minskad nativitet och mindre årskullar. Det är ändå inte säkert att besparingarna som möjliggörs av det minskade behovet av utbildningstjänster kan nås till sitt fulla belopp. I de kommuner där behovet av service minskar borde man kunna anpassa daghemmen och skolorna samt personalen som

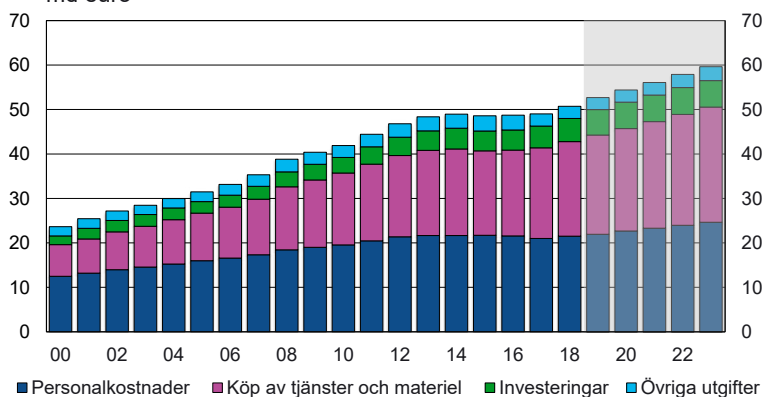
sköter småbarnspedagogiken och undervisningen i mycket snabb takt till de allt mindre årskullarna.

Lokalförvaltningens saldo förbättras en aning under 2020 jämfört med 2019, men uppvisar fortfarande ett klart underskott. I synnerhet statsbidragen ökar rejält, eftersom kommunerna kompenseras för nedskärningarna av semesterpenningen enligt konkurrenskraftsavtalet med cirka 240 miljoner euro, så att nedskärningen av semesterpenningen inte ska beaktas två gånger i statsandelarna. Statsbidragen ökas dessutom av bortfallet av de tillfälliga nedskärningarna enligt konkurrenskraftsavtalet, compensationerna till kommunerna för förlorade skatteintäkter samt indexhöjningen av statsandelarna. Lokalförvaltningens utgifter väntas å sin sida också öka, eftersom löneutvecklingen antas öka snabbt på grund av spänningen på arbetsmarknaden.

Lokalförvaltningen uppvisar ett klart underskott också 2021. Ökningen av löneinkomsterna upprätthåller den relativt goda utvecklingen av skatteintäkterna. Statsandelarna ökas dessutom av compensationerna till kommunerna för förlorade skatteintäkter samt indexhöjningarna. Den relativt goda inkomstutvecklingen räcker ändå inte till att förbättra lokalförvaltningens ekonomi, eftersom investeringarna fortfarande är omfattande och behovet av social- och hälsovårdstjänster på grund av att befolkningen åldras fortsätter att öka.

Lokalförvaltningens skuld i relation till BNP minskade 2017 och stannade på nästan samma nivå som året innan 2018. Skulden ökar i år och fortsätter att öka i rask takt under hela prognosperioden på grund av lokalförvaltningens underskott och den avtagande ekonomiska utvecklingen.

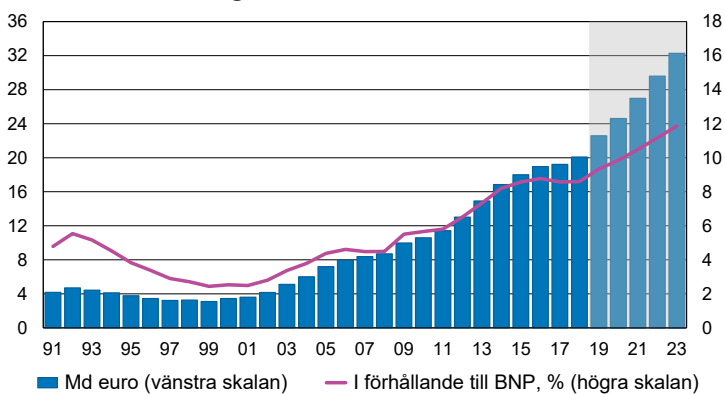
Lokalförvaltningens utgifter md euro

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Lokalförvaltningens skuld

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 18. Lokalförvaltning¹

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Skatter och socialskyddsavgifter totalt	22,0	22,8	22,5	23,6	24,4	25,3
därav kommunalskatt	18,7	19,1	18,8	19,8	20,5	21,3
samfundsskatt	1,5	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1
fastighetsskatt	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9
Övriga inkomster ²	18,9	18,8	19,3	19,5	20,8	21,2
därav erhållna räntor	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
erhållna transferingar från statsförvaltningen	14,3	13,9	14,3	14,2	15,3	15,6
Inkomster totalt	40,9	41,6	41,8	43,2	45,2	46,5
Konsumtionsutgifter	34,0	34,4	35,8	37,2	38,6	40,1
därav löntagarutgifter	21,6	21,0	21,5	22,0	22,7	23,3
Transfereringar	3,3	2,7	2,7	2,7	2,7	2,8
därav socialförmåner och -bidrag	1,4	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
subventioner och övriga transfereringar	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8
ränteutgifter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2
Kapitalavgifter ³	4,5	4,9	5,2	5,7	6,0	6,0
Utgifter totalt	41,8	42,0	43,7	45,6	47,3	48,9
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	-0,9	-0,4	-1,9	-2,5	-2,0	-2,4
Primärt överskott ⁴	-1,0	-0,6	-2,1	-2,6	-2,1	-2,4

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Inkl. mottagna kapitaltransfereringar och förslitning av fast kapital

3) Bruttobildning av kapital och kapitaltransfereringar

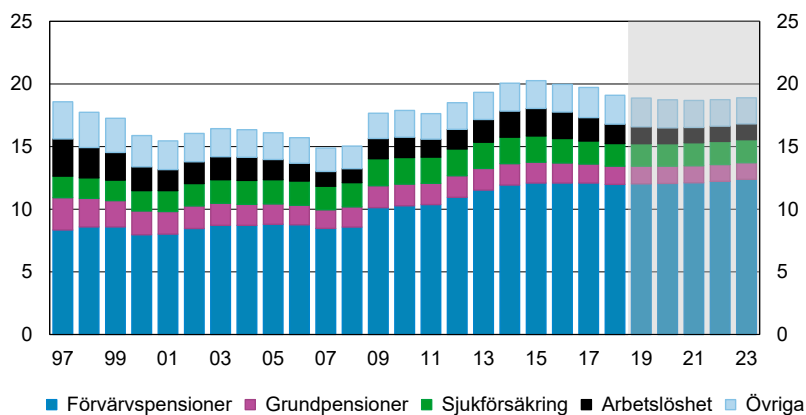
4) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

2.4 Socialskyddsfonder

Arbetspensionsanstalternas överskott ökade något i fjol, till 1,0 procent i relation till bruttonationalprodukten. Arbetspensionsanstalternas överskott har emellertid minskat avsevärt under de senaste decennierna, eftersom överskottet under 2000-talets första decennium var i genomsnitt drygt tre procent. Arbetspensionsanstalternas överskott förutspås stanna ungefär på fjolårets nivå under hela prognosperioden. Det gynnsamma konjunkturläget har höjt pensionsavgiftsintäkterna, men det räcker inte för att förbättra arbetspensionsinrättningarnas saldo väsentligt. Arbetspensionsutgifternas snabba ökning fortsätter, eftersom antalet pensionärer och den genomsnittliga pensionsnivån ökar ytterligare. Arbetspensionsinrättningarnas kapitalinkomster börjar däremot öka måttfullt under prognosperioden. Man antar att arbetspensionsavgiften i den privata sektorn blir kvar på sin nuvarande nivå på 24,4 procent under hela prognosperioden.

De övriga socialskyddsfonderna består i huvudsak av Folkpensionsanstalten som ansvarar för grundskyddet samt av Sysselsättningsfonden och arbetslöshetskassorna som sköter det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa. De övriga socialskyddsfondernas överskott stannade i fjol på 0,3 procent i förhållande till BNP. De övriga socialskyddsfondernas överskott väntas minska stegvis under prognosperioden. Det beror på att arbetsförsäkringsavgiften sänktes med 0,8 procentenheter i början av innevarande år, eftersom det goda konjunkturläget har fått Sysselsättningsfondens ekonomi att vända så att den nu uppvisar ett tydligt överskott. Den förbättrade sysselsättningen minskar arbetslöshetsutgifterna också under de närmaste åren och den växande lönesumman för med sig större intäkter av socialskyddsavgifterna. I ljuset av prognosen borde arbetslöshetsförsäkringsavgiften utifrån nuvarande lagstiftning sänkas ytterligare senast från och med 2021. Därför har man antagit att arbetslöshetsförsäkringsavgiften kommer att sänkas med 0,4 procentenheter från och med 2021.

Sociala förmåner, bidrag och sjukvårdsersättningar i förhållande till BNP, %

Källa: Statistikcentralen, FM

VM34098

Tabell 19. Socialskyddsfonder ¹⁾

	2016	2017	2018	2019**	2020**	2021**
	md euro					
Avkastning på placeringstillgångar	3,5	3,7	4,2	4,4	4,7	5,1
Socialskyddsavgifter	27,9	27,3	28,0	28,4	30,1	30,7
arbetsgivarnas avgifter	18,8	17,6	17,8	17,7	18,6	19,1
försäkrades avgifter	9,2	9,7	10,2	10,6	11,5	11,6
Transfereringar från övriga offentliga samfund	14,6	15,8	15,5	15,5	14,9	15,2
Övriga inkomster	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Inkomster totalt	46,5	47,2	48,1	48,6	50,1	51,4
Konsumtionsutgifter	3,6	3,6	3,7	3,9	4,0	4,0
Socialförmåner och -bidrag	36,6	37,6	37,9	38,7	39,7	40,8
Övriga utgifter	3,4	3,4	3,3	3,3	3,4	3,4
Utgifter totalt	43,6	44,5	45,0	45,9	47,0	48,2
Nettoutlåning (+) / nettouplåning (-)	2,9	2,7	3,1	2,7	3,1	3,1
Arbetspensionsanstalterna	2,4	2,0	2,4	2,4	2,7	2,9
Övriga socialskyddsfonder	0,5	0,7	0,7	0,4	0,5	0,3
Primärt överskott ²	1,6	1,5	1,7	1,5	1,8	1,7

1) Enligt nationalräkenskaperna

2) Nettoutlåning exkl. nettoränteutgifter

FINANSMINISTERIET

Snellmansgatan 1 A
PB 28, 00023 STATSRÅDET
Telefon 0295 160 01
Telefax 09 160 33123
www.finansministeriet.fi

ISSN 1797-9714 (pdf)
ISBN 978-952-367-024-2 (pdf)